

Slovenački studenti — pesnici:

MENART, ZLOBEC i KOVIČ

Doktor Ilija Đuričić, rektor Beogradskog univerziteta

1. Vi ste prvi rektor Beogradskog univerziteta izabran na osnovu novog Zakona o univerzitetima. Možete li nam nešto reći kako će se posle izvršenih izbora čitav sistem društvenog upravljanja realizovati, kako će raditi društveni organi upravljanja i organi uprave?

Opštim zakonom o univerzitetima razgraničene su nadležnosti organa upravljanja i obezbeđeno je njihovo skladno funkcionisanje: u okviru svojih kompetencija svako vrši poslove koje mu je društvo poverilo. Uve-

student

nedeljni list beogradskih studenata

RAZGOVOR SA REKTOROM BEOGRADSKOG UNIVERZITETA

Smatram za korisno da se čuju mišljenja studenata

- Neophodan je duži rad na izradi statuta
- Univerzitet će dodeliti preko 900 novih stipendija

ren sam da će se ovakvim društvenim upravljanjem bolje sagledati problemi i teškoće univerziteta; bolje ocenjavati uslovi za rad i lakše tražiti podnesna rešenja; bolje obavestavati javnost i potpunije upoznavati rukovodeće organi državne uprave; bolje iskoristiti utrošak sredstava a tim i više doprineti boljim rezultatima rada.

2. Na koji način je, po Vašem mišljenju, najbolje ostvarivati sa radnjom i aktivnost studenata u rešavanju raznih nastavnih i drugih pitanja? Imate li kakvih sugestija za rad studentskih predstavništva?

Studenti su jedan od osnovnih faktora u životu i radu univerziteta i fakulteta. Novim zakonom se predviđa učešće predstavnika studenata u radu fakultet-

skih saveta i univerzitetskog saveta.

Pri raspravljanju, često vrlo složenih školskih problema smatram za korisno da se čuju i mišljenja studenata. Na primer, problemi nastavnih planova inačina izvođenja nastave, kao i režima studiranja kojim se regulišu prava i dužnosti studenata biće šire sagledani ako se zna i mišljenje studenata o njima.

Učešće studenata u organima društvenog upravljanja univerziteta i fakultetima pojačaće kod njih osećanje odgovornosti za uspešan rad univerziteta i utičaće na jače razvijanje svesti o dužnostima, obavezama i ličnoj odgovornosti prema Školi i prema društvenoj zajednici.

3. Svi smo svedoci prilično teških uslova rada na Univerzitetu s obzirom na broj novoupisanih studenata. Kako će se taj problem rešavati?

Ogroman broj studenata na fakultetima nameće čitav niz veoma složenih i teških problema kako da se obezbedi pravilna, savremena teoriska i praktična nastava. Zahvaljujući velikim materijalnim sredstvima koja društvena zajednica pruža univerzitetu znatno je povećan kapacitet školskog prostora i novom izgradnjom koja je u toku biće još u većoj meri povećan; poboljšana je oprema vežbaonica; osetno je uvećan i broj asistenta. Ali sve je to još vrlo daleko od optimalnih uslova za savremenu nastavu.

Univerzitet neće žaliti truda i koristiće sve mogućnosti da se ovi problemi pravilno rešavaju. Pri tome se, s pravom, očekuje i pomoć studenata u maksimalnom korišćenju radnih uslova koje im škola može danas da pruži.

4. Kako će se odvijati rad na izradi statuta fakulteta i Univerziteta? Redakcija »Studenta« je dobila nekoliko pisama u kojima čitaoci traže da im se da objašnjenje, a vidan je i opšti interes za to pitanje.

Izrada fakultetskih statuta je od osobite važnosti, jer se njima konkretizuje sistem nastave i reguliše celokupan rad fakulteta.

Preko naročitih svojih komisija fakultetske uprave će pristupiti izradi prednacrt svojih statuta. Neki fakulteti su taj prethodni posao već završili.

Po mom mišljenju, takvi prednacrti treba da budu predmet svestrane diskusije po katedrama, u fakultetskim sekcijama Udruženja univerzitetskih nastavnika, u fakultetskim studentskim udruženjima, u stručnim udru-

ženjima kao i u javnosti. Pošto se na taj način pribave primedbe na prednacrt i sugestije u vidu obrazloženih predloga za njegovu dopunu ili izmenu fakultetske komisije mogu redigovati prednacrt koji bi onda bio diskutovan na sednicama fakultetskih uprava upućuju se fakultetskim savetima, da ih oni prema čl. 49 Zakona razmotre i utvrde.

Sličan je postupak i sa izradom prednacrt univerzitetskog statuta.

Ovakav postupak je, dosta dug, ali mislim da je neophodan s obzirom na značaj statuta.

5. Obavešteni smo da su na osnovu sugestij Republičkog izvršnog veća preduzete mere oko dodeljivanja stipendija Univerziteta. Možete li upoznati naše čitaoce sa odlukama koje su donete?

Preporuka Izvršnog veća NRS o stipendiranju studenata diskutovana je na sednici Univerzitetske uprave i tom prilikom je odlučeno:

a) da se iznos mesečnih stipendija poveća i da se ovo povećanje realizuje već u poslednjem kvartalu ove budžetske godine;

b) da se po predlozima fakulteta dodeli preko 900 novih stipendija, koje će se isplatiti za ceo kvartal ove budžetske godine;

c) da se 9 miliona dinara upotrebi za stimuliranje diplomiranja apsolenata koji se obavežu da će u januaru-februarskom roku diplomirati ili da će položiti poslednje ispite i uzeti diplomski rad;

d) da se suma od 4 miliona dinara podeli kao jednokratna pomoć studentima kojima je potrebna a koji su pokazali uspeh u studijama;

e) da se ova raspodela stipendija i jednokratne pomoći apsolenatima izvrši po predlozima fakulteta pri čemu će saradivati i Savez studenata.

6. Postoji predlog Saveza studenata da se za rešavanje ekonomskih i socijalnih problema studenata formira organ pri Univerzitetkom savetu. U taj organ bi ušli predstavnici univerzitetskih nastavnika, organa vlasti, zdravstvenih organizacija i dr. Šta mislite o tome predlogu?

Rešavanje ovih problema je u kompetenciji Univerzitetskog saveta koji će se sastati ovih dana. Zato ne mogu da prejudiciram odluke Saveta. Uveren sam da će Svet posvetiti punu pažnju i ovim važnim problemima.

Univerzitetska skupština 11 i 12 decembra

Univerzitetska skupština će se održati na Pravnom fakultetu sa sledećim dnevnim redom:

1. Izbor verifikacione komisije, zapisničara i overača zapisnika.
2. Referat o rezultatima rada i narednim zadacima Saveza studenata Beogradskog univerziteta.
3. Izveštaj nadzorne komisije
4. Izbor kandidacione komisije
5. Diskusija po komisijama i na plenarnoj sednici
6. Utvrđivanje zaključaka
7. Izbor novog Univerzitetskog odbora i nadzorne komisije.

Prema konačno utvrđenom planu biće formirane sledeće komisije: ekonomska, kulturna, međunarodna, za studentske publikacije, za fizičko i tehničko vaspitanje studenata, za rad udruženja u unutrašnjosti. Komisije su počele sa pripremama materijala i predloga. Po svim fakultetima organizovaće se diskusije i utvrditi stavovi.

Na plenarnoj sednici raspravljace se o ideološkom i političkom radu i o sprovođenju Zakona o Univerzitetima.

POVODOM RASPODELE POMOĆI REPUBLIČKOG IZVRŠNOG VEĆA

BRZO — nedovoljno pripremljeno

— i dalje raditi na izradi kriterijuma

● Izvršno veće Narodne republike Srbije dodelilo je Ekonomskom odboru Univerzitetskog odbora Saveza studenata 13 miliona dinara na ime pomoći najsiromašnijim studentima za podmirenje njihovih najosnovnijih potreba.

Može se zameriti Ekonomskom odboru što je kasno formirao komisiju koja će odlučiti o principima raspodele, a komisiji se može zameriti što je, i pored sve brzine i nedostatka iskustva, nedovoljno uspešno rešila način raspodele.

PRIMEDBE NA KLJUC RASPODELE

Kao kriterijum za dodeljivanje pomoći služili su sledeći elementi: lični prihod studenta (dečji dodatak, stipendija, socijalna pomoć), prihodi porodice i njegov odnos prema učenju. U principu ove elemente svakako treba uzimati u obzir, ali je komisija u primeni ovih principa pogrešila. Da bi došla do najobjektivnije slike stanja jednog studenta, komisija je postupila ovako: uzet je lični prihod studenta i toj sumi dodata suma koju čini deo prihoda porodice koji pripada studentu. Kao posledica toga, danas imamo primere da su pomoć dobili oni kojima ona nije neophodna ili su dobili više nego što bi bilo pravilno, a s druge strane imamo studente koji su u teškoj situaciji, a dobili su manju pomoć.

★ Nastavak na strani 10

Održan je plenum CO SSJ

Ideološko politički rad traži novi kvalitet i forme

Za novog predsednika SSJ izabran Milojko Drulović

U Sarajevu je 24 i 25 novembra održan prošireni plenarni sastanak CO SSJ koji je raspravljao o sprovođenju odluka II kongresa SSJ o međunarodnoj aktivnosti Saveza studenata i izvršio neke izmene u Centralnom odboru.

Pored članova Centralnog odbora i predstavnika strukovnih organizacija za međunarodnu razmenu studenata, plenumu su prisustvovali u ime Izvršnog veća i Socijalističkog saveza Bosne i Hercegovine Dušanka Kovačević Džemal Bjedić i rektor Sarajevskog univerziteta dr. Vaso Butozan.

Referate su podneli: sekretar CO Miša Nikolić i član predsedništva Gavro Cerović. Posle referata vođena je diskusija u kojoj su pored ostalih učestvovali Ivo Bojanić, Janez Šinkovec, Vule Stambolić, Dragiša Ivković, Marijo Badurina, Mika Tripalo i dr.

Poslednjeg dana radilo se po komisijama, a na kraju su doneseni zaključci i finansiski pravilnik SSJ, pa su izvršena kooptiranja u CO, a za novog predsednika SSJ izabran je drug Milojko Drulović.

SSJ JE IMAO PRAVILNU ORIJENTACIJU

Iz referata i diskusije o sprovođenju odluka II kongresa, može se zaključiti da je Savez studenata Jugoslavije kao masovna politička studentska organizacija imao određenu ulogu u društvenom životu naše zemlje i da su bez osnova prigovori da je Savez studenata imao pogrešnu orijentaciju, tj. da se bavio

»pitanjima koja mu ne pripadaju«. Tačno je da su organizacije Saveza studenata od II kongresa na ovamo više pažnje posvećivale pitanjima školstva i materijalnog obezbeđenja studenata, ali to su za protekli period bila goruća pitanja koja je trebalo rešavati. Međutim, danas posle donošenja Zakona o univerzitetima i uvođenja društvenog

(Nastavak na str. 5)

NOVO I ILUZIJE

Stvari u svetu se bitno menjaju. Prestao je period hladnog rata, jedna uprošćena međunarodna situacija. Došlo je do nove pregrupacije snaga u svetu, javili su se novi elementi: uspostavljen je ravnoteža snaga; pojačan je otpor miroljubivih ljudi protiv ratne opasnosti i moguće agresije; pojavila su se atomska sredstva i otkrila neslućene mogućnosti, ali u dva pravca; nastale su promene u spoljnoj politici Sovjetskog Saveza.

Više se ne može služiti starim šablonom. Formule koje se stvaraju po kabinetima osuđene su unapred na propast. Predlozi za rešavanje nekog problema, kao i sama rešenja, valjalo bi da bude oslobođena balasti prošlosti.

Ne može se reći da takvo gledište ne prodire u međunarodnu javnost. Neki događaji u svetu pokazali su da su upravo realizam i nov način gledanja bili odlučujući faktor za pozitivni ishod novih pitanja (Indokina i Trst naprimer). Ovogodišnje zasedanje Ujedinjenih nacija takođe ohrabrujuće deluje (opšti ton u debata; ponovni rad potkomiteta za razoružanje; jednoglasno usvojena rezolucija o međunarodnoj

kontroli atomske energije i sastranku naučnika).

Ali, nažalost, to saznanje o novom još nije ovladalo, ono se ne manifestuje do kraja.

★

Teško je, u okviru jednog ovakvog napisa, temeljitije govoriti o svim nastalim promenama, čak i o jednoj. Unapred svesni da će slika biti nepotpuna i unekoliko pojednostavljena — iznećemo neke činjenice o promenama u Sovjetskom Savezu i njihovom delovanju na međunarodnu javnost, kao i zabludama koje se u vezi s tim javljaju.

Danas više nema sumnji: u Sovjetskom Savezu dešavaju se izvesne stvari koje nagoveštavaju društvene promene. To zasecanje još nije duboko, ono ne zahvata ni sve oblasti, ali ono je u toku. Kao da se bude nade u stvaranje uslova za kritiku odozdo, za popuštanje stega birokratskog centralizma. Nastoji se da se podigne životni standard, povećava se tempo lake industrije, reorganizuje trgovina. Sve je, izgleda, češći sukob novih koncepcija i starog aparata: smanjuje se broj resora u upravnom aparatu, diskutuje o tome da rukovođenje privrednim dobrima delom pređe u nadležnost republičkih ministarstava, sve je bilo (i još uglavnom jeste) koncentrisano u vrhu, u centralnim aparatima, odakle se, bez poznavanja lokalnih prilika, rukovođilo i najbeznačajnijim detaljima.

O promenama u Sovjetskom Savezu još je rano donositi zaključke. Kako se misli, one su u suštini još uske. Vršiti se samo prenošenje funkcija s jednog organa na drugi, uz zadržavanje ključnih pozicija u rukama centralnih organa. Ali, te promene postaju ozbiljna materijalna snaga i, bez obzira da li se izvode svesno ili ne, — natrag više nije lako moguće. Ekonomski i politički ustupci su takve prirode da svakim danom traže sve nove i veće. To novo, jasno, ne nastaje bez napora i otpora. A ti otpori, u pojedinim momentima, mogu biti toliko snažni da zadrže hod. Rukovođeci mehanizam, glomazan i konzervativan, opterećen starim shvatanjima i sav prožet povlasticama koje mu daju osvojene ekonomske pozicije i struktura sistema, — ne predaje se lako. Otuda novi kurs neće biti bez smetnji, niti praktični politički potezi sovjetske vlade uvek oslobođeni primesa starih shvatanja, koja su vladala u Staljinovo vreme. Taj staljinski duh i to novo u stalnom su sukobu.

U kom pravcu će se kretati dalje promene, kojim će se tempom ići, — to zavisi od širine zahvata u sistem, od smelosti današnjih sovjetskih rukovodilaca da novim dahom zahvate i takve oblasti kao što su, naprimer, društvena kontrola i samoupravljanje. Taj proces je otuda veoma složen i sve što se, zasada, može reći o onome što se događa u Sovjetskom Savezu jeste da su u pitanju male stvari, ali male stvari koje pokazuju početak jednog pozitivnog kretanja.

★

Takve promene pozitivno su delovale na smirivanje međunarodne zategnutosti (kao što je, uostalom, i to smirivanje sa svoje strane pozitivno delovalo na tok događaja u Sovjetskom Savezu i unutrašnju politiku sovjetske vlade). Doprinosilo se stvaranju jedne snošljivije atmosfere, a na međunarodnim konferencijama počela da postiču kompromisna rešenja. U Ujedinjenim nacijama ova jesen je i zbog stava Sovjetskog Saveza — bila blaga. Normalizacija odnosa sa Jugoslavijom i priznanje, makar i delimično, grešaka i krivice prema našoj zemlji — predstavljaju poglavlje za sebe (najočigledniji poraz staljinske politike, naprimer). Sve je to uticalo da se prilično iz-

meni politička atmosfera u svetu.

Ali, ne bi se reklo da se ide do kraja i uvek preduzimaju najpogodniji koraci. Eto, naprimer moskovska konferencija. Njene odluke su poznate: u slučaju da se ratifikuju Pariski sporazumi treba odmah preduzeti potrebne mere u oblasti organizovanja svojih oružanih snaga, njihove komande, mere koje su neophodne za odbranu integriteta granica.

Svojim tokom, rezultatima i sastavom moskovska konferencija nije doprinela da se približe suprotna gledišta i premoste postojeće teškoće. Nepoverenje je ostalo, ali i utisak da Sovjetski Savez u otvorenim evropskim pitanjima, sa svoje strane, jednim realističkim gledanjem na postojeće stanje i savremene odnose — nije bitno delovao. Konferencija (ali ne i ideja o širokoj evropskoj konferenciji) nije bila srećan izbor. Ona samo odražava iluziju i nosi pečat starih gledanja.

★

Ali, ne bi se moglo reći da je to »monopol« samo Sovjetskog Saveza. To nerazumevanje, na svoj način ispoljava se i na Zapadu. Pariski sporazum, naprimer, iako ima pozitivnih elemenata, nije savršeni oblik evropskog udruživanja i, kad mu se daje isključiv karakter, — takođe odražava jednu iluziju i neosećanje potreba da se stalno u-

lažu napori za pronalaženje onog puta koji bi približio i doveo do sporazuma sve zainteresovane strane. Tih puteva nije malo i oni se ne moraju tražiti svećom. Otuda je teško prihvatiti i opravdati one koji propovedaju razgovore s takozvanih »pozicija snage«.

Ta misao besumnije nije nova i ne znači samo sadašnje svojstvo jedne politike. Ona se može čuti u raznim delovima sveta. I o njoj se u poslednje vreme sve više govori. Ona postaje jedna od osnovnih karakteristika našeg vremena.

A ta misao, »s pozicija snaga«, — izaziva niz pitanja. Kada je reč o Evropi — gde je njena granica? Je li to ratifikacija pariskih sporazuma ili naoružanje pola miliona Nemaca? I, kada treba da počnu pregovori s Rusima — neposredno posle parlamentarnog usvajanja pariskih od luka od članica — potpisnica ili posle naoružanja Zapadne Nemačke, ali i eventualne podele Nemačke?

Da je snaga potrebna radi uspostavljanja ravnoteže, u principu, to se može razumeti. Na pre govore se ne ide slab. Niko neće da bud. »agnje, koje će vuk smotati u prvom zalogaju. Ali, ako ta ravnoteža već postoji, čemu onda sticanje snage i kakav treba da bude njen stvarni karakter.

Hladni rat je prošao i Staljinova politika je doživela poraz. U-

slovi su se, rekli smo, bitno izmenili, pa i odnosi snaga pre svega među velikim silama. Pojedini paktovi koji su imali opravdanje u trenutku kada su stvarani, danas — zbog svoje vojne i ideološke isključivosti — u izvesnom smislu, znače smetnju daljem popuštanju.

Na Zapadu su, međutim, izgleda prilično jake struje koje zastupaju gledište da je sila jedino što u Moskvi poštuje. A kakvu to reakciju može da izazove. Sudeći po moskovskoj konferenciji (tačnije po onome što tek može da usledi) rekli bismo da stvarano samo mogućnost da se opravdaju postupci, koji se inače ne bi mogli braniti. A kad i jedna i druga strana prihvate načelo »s pozicija snage«, čemu bi to onda odvelo: smirenju ili ponovnoj trci u naoružanju. I šta bi onda ostalo od ravnoteža snaga?

Otuda se samo po sebi nameće da je potrebno više elastičnosti i realizma u oceni međunarodne situacije, više dobre volje, iskrenosti i poverenja. Tačno je da mnoga pitanja nisu rešena, ali je tačno da se ta pitanja danas mogu rešiti pre i lakše nego što je to bilo moguće juče. Jer, i uslovi su se izmenili, novi procesi su nastali, jedno novo stanje koje predstavlja objektivnu snagu — snagu mira i međunarodne saradnje. Na tom putu klipovi se mogu postavljati, ali optimističku perspektivu nije više lako razoriti.

kroz stranu studentsku štampu

Student Mirror

EKONOMSKI PROBLEMI ENGLESKIH STUDENATA

◆ Za vreme dugog lenjeg raspusta mnogi studenti po fakultetima i koledžima sukobili su se sa problemom kako da zarade novaca za život. Po ranijoj proceni preko 2500 studenata obratilo se industriji sa molbom za zaposlenje i 374 firme odgovorile su povoljno. Studenti tehnike su u najboljem položaju. Mnogi od njih su uzeli posao koji se poklapa sa programom njihovih studija, te će na taj način steći vrlo korisna iskustva. Opšte mišljenje je da će oni biti pozvani da se zaposle u istim fabrikama kada diplomiraju. Prve dve nedelje raspusta studenti odlaze u radionice gde dobijaju osnovnu obuku.

ASTA-INFORMATIONEN

SAVETOVANJE O STUDIRANJU

ASTA Hamburškog univerziteta namerava da u decembru provede savetovanje o studiranju za učenike-maturante koji pokazuju interesovanje za ta pitanja. Potstrek za ovo dao je »Hamburger Schüllerzeitung« organ Hamburške dačke skupštine.

Colloquium

EKSPEDICIJA U URVALD

Tri studenta Univerziteta u Kembridžu planiraju ekspediciju u sliv reke Amazona. Cilj putovanja je zoološko istraživanje oblasti Urvald. Ekspediciju će potpomoći univerzitetske vlasti, a interesovanje pokazuje i Britanski muzej, koji će staviti na raspolaganje fotografsku opremu. Grupa ima nameru da se u Južnoj Americi zadrži mesec dana.

Za godinu dana...

KLUB UJEDINJENIH NACIJA NASTAVLJA RAD U NOVIM USLOVIMA

Zgrada Ujedinjenih Nacija

Prošle godine na pravnom fakultetu rodio se interesantan predlog: da stvorimo klub Ujedinjenih nacija? Hitro, pioniri su se okupili, organizovali. Počelo je sakupljanje materijala, publikacija, posete Sekretarijatu inostranih poslova, jedan vitalan organizam protezao se svim udovima...

Od ideje, decembra 1953 godine do pune sale na zasedanju Generalne skupštine prošao je simpatično mali period vremena. U međuvremenu održano je nekoliko predavanja čija je vrednost dokazana imenima: Bebler, Vilfan, Ninčić itd. Održavane su redovne filmske predstave, pristup je bio slobodan, praćene su u punoj sali.

Dobar je bio startni zamah i uspeh. Grčeviti dani i večeri napora najagilnijih bili su nagra-

đeni pažnjom mnoštva na svećanom zasedanju generalne skupštine. Svaki govornik proučavajući bogate materijale o zemlji koju je zastupao branio je stav države strasno ili monotono i to je bio jedini lični akcent u stavu Čilea, Indije, Ujedinjenog kraljevstva. Srž svake zemlje zgusnuta, isplivala na belu hartiju kružila je kroz zagrejanu pažnju. Ali na ovom, našem zasedanju bilo je potrebno da kažemo kako mi zamišljamo da bi trebalo da se reše najvažnija pitanja koja muče UN. Zato je Kina (u Beogradu zasada) primljena u UN. Aplauz je bio dugotrajan. Pokazalo se da kreativno prilagođenje problemima UN ima smisao i zato će u budućnosti doći i do revizije Povelje koja već odavno ne ispunjava sve uslove održa-

nja u današnjem tekstu. Ali jedna senka je mračila sjaj.

Sem pravnika bilo je samo tridesetak studenata sa drugih fakulteta.

Malo da se prisetimo. U okviru OUN postoji npr. ekonomsko-socijalni savet. Njegove su funkcije da vrši proučavanje ekonomskih, socijalnih, kulturnih i prosvetnih, zdravstvenih pitanja. Zar nije interesantno za naše kolege ekonomiste, medicinare, filozofe, da čitaju knjige, časopise koji govore o njihovom budućem radu... Postoji FAO — ciljevi: da podigne nivo ishrane i standard života, da poboljša život seoskog stanovništva, da na taj način doprinese razvoju svetske ekonomije. Nije li to interesantno za naše buduće predstavnike u međunarodnim organizacijama?

Šta je zapravo UNESKO. Kako radi? Kako sjedinjava napore naučnika i umetnika, prosvetnih radnika, kako ide razmena lice i iskustva? Malo filozofa to nažalost zna.

Svaki član kluba moći će da radi na onom poslu koji bude odabrao uz korišćenje svih materijala kojima klub raspolaze. U izgledu je velika pomoć kao i nove prostorije na Pravnom fakultetu. Ali, klub ne sme biti samo klub pravnika, već svih studenata koji se interesuju za život drugih zemalja, koji ne čitaju samo skripta.

Zajednički senku da razbijemo.

D. KAVRAN

VESTI IZ RADA KUN-a

Klub ujedinjenih nacija studenata Beogradskog univerziteta vrši upis novih članova od 11—13 h. U svojim prostorijama, preko puta amfiteatra V na Pravnom fakultetu.

★

Dr. Aleš Bebler primio je juče u Sekretarijatu za inostrane poslove delegaciju kluba Ujedinjenih nacija. Tom prilikom predat mu je poklon: album sa slikama iz dosadašnjeg rada kluba.

О СВОЈЕ РАДУ НА спроводjenju закона о универзитетима

Dvanaestog novembra izabrani su prvi studentski predstavnici u Univerzitet-ski i fakultetske savete. Redakcija »Stu-denta« obratila se drugovima: Milu Že-garcu, Nenadu Saviću i Dragiši Maksimoviću da kažu nešto o svom budućem radu na sprovođenju Zakona o univerzitetima.

Izrada fakultetskog statuta - najvažniji zadatak

Представник студената у Савету Грађевинског факултета Драгиша Максимовић, нам је у разговору изнео следеће:

... У низу крупних задатака пред којима стоје новоизабрани органи друштвеног управљања на универзитетима, svakako је најкрупније питање израде факултетских статута. У њима треба да нађе своје решење читав низ нерешених проблема наставе.

Рађ на изради статута на Грађевинском факултету отежан је истовременим радом на наставним плановима који су уско повезани са програмом.

На првом месту важно је наћи меру шта из наставних програма и планова треба да уде у статут. Наиме, ако би сав програм ушао у статут који током низа година не треба да се менја постојала би опасност муфификација наставе, јер би то спутало наставнике да током времена унесу нешто ново или избаци нешто преживело. Сматрам да у статут треба да уде комплетан наставни план и извесне начелне одредбе у вези са програмом. Истовремено наставни програм треба да се тајно и подробно одреди и да буде потврђен од органа друштвеног управљања на самом факултету. На тај начин би се с једне стране избегло уклањивање наставе, а с друге стране појаве анархије у настави које данас постоје.

На грађевинском факултету уназад две године ради се на наставним плановима и програмима (за грађевине и геодете). Код једног дела наставника постојала је бојазан од новог посебно на питању да ли Грађевински факултет треба да да специјализованог или општег инжењера. То је пребродено и данас је проблем у томе да се уједињење наставе по отсечима изведе, на један правилан начин који ће обезбедити не само растерећење студената, већ и виши ниво наста-

ве. Оба та циља могу се постићи очувањем и појачањем теоретског дела наставе и смањенјем детаља и практичних рецепата од којих данас наша настава pati. Важно је да је овај начин савијанја наставе у складу са потребима нашег грађевинарства. Наиме, ако један млади инжењер изађе из школе са solidном теоретском наобразбом, он ће у нашој савременој грађевинској пракси да обогати своје знање практичним знањима. Ситуација је данас битно различита од стања пре двадесет или тридесет година, када грађевинарство није било на овом нивоу и када се млади инжењер првм кораку susretao са практичним проблемима које је сам морао да решава.

Овакво становиште заступају студенти, друштво грађевинских инжењера и техничара и један део наставника. Циљ је да сви наставници то усвоје и да се у будућем свом наставничком раду тога држе.

У оквиру статута се ради и на тражењу погодних правилника студиа. Код неких наставника се у вези са великим бројем студената који се појавио после укидања пријемних испита, а и тежкоћама које из тога проишле, појавила тенденција да се уведе један скоро средношколски режим студиа. Nasuprot томе студенти заступају гледиште да нови режим студиа треба да се ради на основи постојећег. Овај је за последње три године дао позитивне резултате и donekle modifikovan може, не крнјећи право слободног уписа, да обезбеди правилну селекцију. Што се тиче тежкоћа са великим бројем студената, оне ће у кратком времену саме по себи отпасти.

... Органи друштвеног управљања имаће пред собом ове и још читав низ других задатака и као што видите посао неће бити лак. Улога нас студената је у томе свему деликатна. Ми мора-

Милица Рибникар: „Скулптура“

мо да радимо тако да не доведемо до супротстављања једних органа друштвеног управљања другима, јер то може имати негативне последице.

Мислим да ми неће бити теško да подесим мој рад на он одговара и тежњима студената и потребима школе и то стога што на том пољу на нашем факултету постоји једно solidно искуство. Код студената је постојало велико интересовање за сва питања живота и рада на факултету и руковођство Савеза студената је увек било у контакту са студентима. Битно је да то руковођство није имало досада пасиван став, т. ј. да није само osluškivalo glas студената и преносило га школским властима некритично. Напротив, оно је већ у studentским редовима разбijaло гледишта која нису била на линији напретка факултета. Данас, мени остаје да тим путем наставим.

Још већа брига државних органа за материјално обезбеђење наставе

РАЗГОВОР СА М ЖЕГАРЦЕМ ЧЛАНОМ САВЕТА ФИЛ. ФАКУЛТЕТА

— Како гледате на наредне задатке факултетског савета уопште а посебно са аспекта Савеза студената?

— Мени се чини да оно што би требало да уследи после овог Закона јесте пре свега већа брига државних органа у материјалном обезбеђењу зграда, јер при садашњем стању постојања зграда и потребних просторија није могуће ма шта учинити на унапређењу наставе.

Савет ће такође повести рачуна о планском подмлађивању кадра. Познато је да филозофски факултет оскудева у наставном особљу и да је потреба за наставницима све већа, те се тај посао намеће као прворазредан. Савет ће у вези са тим правити разне анкете, на време расписивати потребне конкурсе и све друго што ће бити неопходно за што правилнији и сигурнији избор наставног кадра. Друштвено управљање факултетом треба да буде праћено једним систематским контактом факултета и заједнице, у том смислу што ће, поред брига коју заједница показује за развитак факултета, и факултет настојати да развије потребно разумевање за привредни развитак заједнице и њене опште културне потребе.

Било је недостатака у упознавању студената са Законом, али мислим да ће се интерес студената за Закон (његово изучавање) повећавати или смањивати зависно од тога колико ће се они уверити у корисност друштвеног управљања. Изгледа да је код нас требало више радити на популарисању Закона, јер проценат од 40% говори да ни Савез студената није дао потребан значај Закону. Ја не мислим да би требало популарисати Закон само истицањем чињенице да су студенти први пут у историји до-

били право у управљању факултетом, него указивањем на резултате, на предности које тај Закон доноси.

Закон предвиђа да се о студентима води брига не само док су у школи и у вези са школом, него уопште бригу о њима, о њиховом животу, према томе треба тражити начина да се студентима помогне у таквим питањима као што је њихов смештај у граду и слично. Има случајева да неки студенти стапују у веома малим и нехигијенским собама за које опет плаћају неразумљиво много, дакле, бивају експлоатисани од појединих становаца. Ето, и то је поље рада за студентске представнике, да у контакту са разним органима изврше можда једну ревизију како студенти плаћају те станове.

Дакле, не само на студентским домовима и мензама, него и на те ствари треба обратити пажњу.

— Како су ваше идеје — на који начин можете развијати своју активност и то: а) како да студенте упознајете са одлукама Савеза и б) како да организуете рад на добијању пријемби и предлога од стране студената које ћете спроводити у Савету?

Веза са студентима, без обзира што су студентски представници, представници не организације, већ свих студената, мислим да ће се најбоље остварити, бар са већином студената. Јер Савез студената окупља највећи број студената, а нарочито оне студенте који желе да узму учешћа у решавању проблема на факултету. Те са те стране воља и право Савеза студената може се третирати као воља свих студената. Ово утолико пре што се Савез студената и досада бавио и даље ће се бавити свим питањима која ће и убудуће бити на дневном реду. Отуда мислим проблем одржавања везе није велики — путем разних конференција, састанака, у контакту са руководствима Савеза студената, студентски представници моћи ће да дођу до изражаја. Али при томе сматрам да студентски представници не смеју бити само они који ће све то преносити у факултетски савет, они морају и сами утицати на рад Савеза студената у смислу давања сугестија, постављања пред студенте оних питања која су актуелна и од интереса у датом моменту.

Разуме се, уколико буде захтева од стране студената који су ван организације Савеза студената, они ће бити узети у обзир као равноправни.

На нашем факултету постоји једна специфичност — постојања великог броја група са различитим наставним програмима, и нарочито већа или мања перспективност неких од њих. учинили су да организације Савеза студената тих група често дају потпуно супротне предлоге. На пример, групе као што су италијанска, славистичка, оријентална и још неке, где студенти нису сигурни да ће добити запослење, дају предлоге да њихови предмети под б буду слушани шест семестара, а не четири као код других, док целовитост факултета захтева једнообразност. Једни опет захтевају да се поједини предмет укине или занемари, док другима то не иде у корист и сл. На усклађивању тих различитих ставова, како ће највише одговорати интересима студената, а и факултетске наставе, имаће да порале студентски представници.

РАЗГОВОР СА ПРЕДСТАВНИКОМ СТУДЕНАТА У ФАКУЛТЕТСКОМ САВЕТУ НА МЕДИЦИНИ

1400 студената на првој години - проблем број 1 Медицински факултет

својим одредбама омогућава да већ постојећа сарадња буде још боља и плодноснија.

Што се тиче проблема који су моментано са нашег студентског становишта најважнији, свакако је и за школу и за нас студенте важно, да се што пре донесе статут факултета, као и да се заврши са радом на наставном програму — што се тиче плана он је већ израђен и вероватно неће претрпети никакве битне промене за дужи период.

Други проблем је решавање питања прве године која броји преко 1400 студената, што је око четири до пет пута више од капацитета овог факултета. То је поред „апсолвентског питања“ још увек проблем број један. Факултет без сарадње са разним здравственим установама и другим друштвеним организацијама не би могао да га реши. Прелазак на друштвено управљање факултетом и директно учествовање представника друштвених организација и зато заинтересованих установа у раду факултетског савета омогућиће, по мом мишљењу, да се и ово питање брже и потпуније реши.

И на крају, мислим да је и те како важан задатак и брига о материјалном стању студената, наиме о условима под којим живе и раде студенти. Удружење студената и школске власти већ су размотриле низ конкретних могућности у том смислу, само треба бити истрајан и настојати да се оне спроведу у живот. На пример, делатност комисије за питања стипендија из унутрашњости која је оформљена у сарадњи са школским властима, има за задатак да се бори против постојећих аномалија по том питању; да се стави у везу са општинским и средним одборима у унутрашњости НР Србије; да размотри већ препоручено стипендирање студената медицине, да као организација усмерава додељивање стипендија оним студентима којима је најпотребнија и који је најпре заслужују, да се бори да број стипендија буде што већи и под реалним условима а нарочито из оних места која за то имају највеће могућности и потребе.

— Како мислите ускладити и спровести сарадњу: студената удружења и Факултетског савета.

Што се тиче везе са студентима, мислим, да је досадашња пракса показала да је најбоље када се важна питања из живота и рада студената решавају на састанцима удружења. Ти су састанци врло плодни и корисни и претстављају најбољи начин да се дође до једног заједничког, искристалисаног гледишта а за студенте важним питањима и према томе најбољи начин упознавања са ставом и оправданим тежњама студената. Ово, свакако, не искључује разговор са појединцима и групама, што је уосталом и досад била пракса у раду нашег удружења. Осим тога, у оквиру удружења постоје посебне комисије које се баве посебним важним питањима од општег интереса за удружење, које су у органским везама са секцијама и одбором УСМ, а које најзад дају званичну форму студентским тежњама.

Пошто сам члан одбора УСМ и директно упознат са свим питањима, то сматрам да бар за сада нема потребе да се поред свих развојних форми на неки други, специјални начин, упознајем са студентском проблематиком.

Менада Савића нашли смо у секретаријату удружења студената, чији је п. председник и замолили га да нам као први представник студената у факултетском савету, изнесе своја мишљења о неким стварима.

— Можете ли нам нешто рећи о спровођењу новог универзитетског закона на нашем факултету и какви непосредни и даљни задаци претстоје на факултету.

— Прелаз на друштвено управљање универзитетом није нашао факултет у неприправном стању. Напротив, закон је правно формулисао и потврдио стање које је у многоме, у складу са општим друштвеним развитаком у земљи, већ имало доста дубоке корене на нашем факултету. Ово се између осталог односи на сарадњу између школских власти и студената у читавом низу битних питања. Та сарадња је већ досада дала одличне резултате, нарочито по питању доношења плана наставе и решавања многих проблема из студентског живота као: побољшање практичне наставе, издавање уџбеника, организовање разних семинара, затим, све већег ангажовања школе и наставника у васпитању студената, а са тим у вези и све ужа сарадња удружења студената и школе. Друштвеним речима закон само показује да смо били на правом путу и свакако

ПОВОДОМ 29 НОВЕМБРА НАГРАЂЕНИ НАЈБОЉИ СТУДЕНТИ

Наставници и студенти Београдског универзитета обележили су Дан Републике квечаном академијом која је одржана у сали Народних хероја на Природно-математичком факултету. Академији су присуствовали: Родољуб Чолаковић, п. претседник Савезно гизвршног већа, Владимир Симић, п. претседник Народне скупштине ФНРЈ, Мома Марковић, Мелентије Поповић и Сава Косановић, чланови Савезног извршног већа, другарица Милка Минић, члан Извршног већа Србије и др.

На академији је говорио ректор Београдског универзитета др. Илија Ђуричић, а у име студената Љубиша Ракић студент медицине. Они су укратко изнели досадашње успехе наставника и студената овог универзитета и нарочито подвукли важне задатке пред којима се налазе око спровођења Закона о универзитетима

Прочитана је и одлука о додељивању награда студентима за најбоље урађене темате, за најбоље резултате на дипломским испитима, као и студентима који су досада показали најбоље успехе у студирању. У програму је учествовало Академско културно уметничко друштво студената Београдског универзитета „Бранко Крсмановић“.

Присуствовао је мали број студената.

ОДЛУКА

Универзитет у Београду узимајући у обзир извештаје и предлоге факултетских управа, одлучио је да на Дан Републике додели награде студентима који су у току протекле године израдили најбоље радове на расписане темате, као и онима који су показали највише успеха у студијама.

ЗА НАЈБОЉЕ ТЕМЕ НАГРАЂУЈУ СЕ ПРВОМ НАГРАДОМ:

На Ветеринарском факултету: Миодраг С. Стојановић апсолвент, за рад: „Пеницилин у лечењу мастита“

На Геолошком факултету: Бранимир Ђорђевић апсолвент, за рад: „Геологија оловно-цинковог рудника Трепча“.

На Медицинском факултету: Душан Иванчевић студент X семестра за рад: „Стерилитет код мушкараца“, Србољуб Живановић студент III године, за рад: „Морфологија темпоралног гребена доње вилице и задкућњачког троугла и њихова међусобна веза“, Иванка Кулић студент VII семестра, и Мирослав Лазаревић апсолвент, за рад: „Алиментарне интоксикације и токсинфекције у нашим приликама и њихови најчешћи узроци“, Милован Срећковић студент IX семестра, за рад: „Оштећење бубрега код акутних хепатита“.

На Пољопривредном факултету: Миливоје М. Аћимовић, тету: Миливоје М. Аћимовић апсолвент за рад: „Појава и интезитет рђе на нашим врстама и сортама жита на ратарској огледној станици Пољопривредног факултета у Земуну у току 1954 године“.

На Правном факултету: Золтан Сабо, за рад: „Породично право према Вербецијевом Трипартитуму“.

На Природно-математичком факултету: Александар Стевановић апсолвент биологије, за рад: „Сезонска специјализација у исхрани сеоског детлића околне Крушевца“, Слободан Глумац студент биологије, за рад: „О способности популације хитри да регулише свој пораст“.

На Шумарском факултету: Обрад Параментић за рад: „Уређење шумских зелених површина Шапца“, Михајло Петровић и Драгутин Животиновић апсолвенти, за рад: „Штетни

инсекти у парковима Београда.“

ДРУГОМ НАГРАДОМ:

На Геолошком факултету: Иван Хавлик, за рад: „Металогенетске провинције и етапе Југославије“, Никола Дракулић студент IX семестра, за рад: „Припадност наших магматских стена појединим протеклим орогеним покретима и њиховим фазама“.

На Медицинском факултету: Гордана Матаушек студент VII семестра, за рад: „Удружено дејство двају антибиотика *in vitro* на једну патогену лозу стафилокока и узајамни однос у брзини стварања резистенце“, Милош Миљанић апсолвент, за рад: „Улога и промет воде у организму човека“.

На Пољопривредном факултету: Јован П. Дабић за рад: „Бубрење теста белог меканог сира у раствору кухињске соли разне концентрације“.

На Правном факултету: Александар С. Стојановић за рад: „Чланство у организацији Уједињених нација“, Чедомир Матејић за рад: „Actiones libere in causa“, Слободан Перовић за рад: „Основна начела наследног права“.

На Природно-математичком факултету: Косовка Жигић студент географије, за рад: „Географске прилике и проблеми Приштине“.

На Архитектонском факултету: Миодраг Љ. Пецић за рад: „Балканска профана архитектура“, Недељко Ђорадин за рад: „Приземна станбена зграда префабрикованих елемената“.

На Природно-математичком факултету: Јован Динић, студент географије.

Да се похвале:

На Медицинском факултету: Радивоје Радивојевић апсолвент, за рад: „Механички илеус у нашој народној патологији“, Крста Николић студент IX семестра, за рад: „Опекотине и њихово савремено лечење“.

На Природно-математичком факултету: Љубиша Вујичић, студент географије.

НАГРАЂУЈУ СЕ ДИПЛОМИРАНИ СТУДЕНТИ КОЈИ СУ НА ПОЈЕДИНИМ ФАКУЛТЕТИМА ЗАВРШИЛИ СТУДИЈЕ СА НАЈБОЉИМ УСПЕХОМ:

На Архитектонском факултету: Љиљана Ристивојевић, Драгомир Бешић, Градимир Воснић, Славиша Петровић.

На Ветеринарском факултету: Исидор Рајић.

На Грађевинском факултету: Карло Резличек.

На Економском факултету: Олгица Лазич-Недељковић.

ДА СЕ НАГРАДЕ СТУДЕНТИ ПОЈЕДИНИХ ФАКУЛТЕТА КОЈИ СУ ДОСАДА ПОКАЗАЛИ НАЈБОЉИ У СПЕХ У СТУДИЈАМА:

На Архитектонском факултету: Олга Милутиновић, Милица Злоковић, Петар Вуловић, Богдан Божовић, Зоран Жунковић, Драган Ивковић, Недељко Јанковић, Дејан Церовић, Михајло Наслас, Михајло Чанак, Марија Крстић, Иван Петровић, Првослав Јанковић, Миливоје Ђукић, Петар Бешлић.

На Ветеринарском факултету: Богосав Солдатовић, Анђелко Максимовић, Момчило Михајловић, Родољуб Тадић, Тодор Савић, Милан Милутиновић, Вожа Марковић, Живка Марковић, Мата Миловановић, Емил Јанков, Јелица Ђурчија.

На Геолошком факултету: Владимир Ђурић, Олга Здравковић, Јован Вујановић.

На Грађевинском факултету: Живота Перишић, Петар Петровић, Александар Паквор, Миодраг Константиновић, Петар Анагност, Драгиша Максимовић, Драгољуб Николић, Војислав Вукмировић, Мирко Мелентијевић, Миливоје Срећковић, Александар Стаменковић, Мирослав Томашевић, Миливоје Јоксимовић, Сава Ђакановић, Благоје Зарић, Страхинја Гајић, Миленко Ристивојевић, Бранко Шурбановић, Душан Крстић, Лука Бијеле, Слободан Контић.

На Економском факултету: Душанка Даутовић, Наталија Симић, Илија Салихагић, Драгољуб Драгишић, Жарко Коцкар, Симиша Ђурић, Владислав Бурасовић, Предраг Шербеџија, Миодраг Вељковић, Вера Петровић.

На Електро-техничком факултету: Владимир Балковој, Божидар Антонијевић, Ђорђе Кирхенмајер, Павле Калуђерић, Бранко Поповић, Радивоје Петровић, Момчило Гавриловић, Андреј Кисиловски, Петар Кокотовић, Александар Маричић, Милан Ђаловић.

На Машинском факултету: Драгомир Драговић, Андраш Мора, Јован Тодоровић, Берислав Томашевић.

На Медицинском факултету: Мирослав Милошевић, Војислав Катунца, Радослав Борота, Миодраг Костић, Загорка Хриповски, Зорка Милошевић, Вера Стефановић, Радослав Тодорић, Богољуб Марковић, Момчило Могич, Обрен Поповић, Љубомир Стефановић, Милева Опарица, Божидар Томашек, Цветко Јовановић, Љубиша Ђорђевић, Миша Албрехт, Славољуб Аничич, Предраг Богићевић, Драгиша Р. Влатковић, Владимир Дамјановић, Вукашин Дангубић, Милан Даутовић, Иван Дивац, Милорад Јеремић, Радмило Јовановић, Гаврило Јовановић, Михајло Каменица, Пунислав Лековић, Угљеша Мајковић, Олга Марци-

На Електро-техничком факултету: Војислав Бабић, Живојин Павловић.

На Машинском факултету: Мирко Белош, Иван Шент, Зоран Зарић.

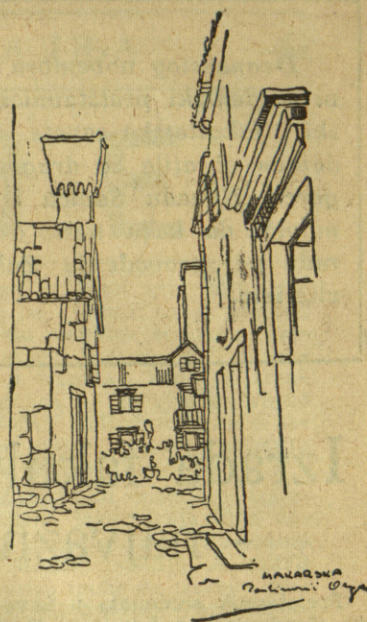
На Пољопривредном факултету: Александар С. Маринковић, Душан Б. Илијевић, Драгослав Д. Исаков.

На Правном факултету: Јован Тадић, Ђорђе Ђуришић, Добрила Љубићбратић.

На Рударском факултету: Мирослав Коленц, Миркољуб Грбовић, Гвозден Јовановић, Реља Николић, Светислав Радивојевић.

На Технолошком факултету: Ангел Пуздериљски, Чедомир Костић.

На филозофском факултету: Споменка Анадоновић, Драган Срејовић, Драгослав Антонијевић, Митар Пешикан, Александар Младеновић, Светозар Кољевић Љиљана Станојевић, Душанка Обрадовић, Бранко Јелић.

Олга Павлиновић: Макарска

На Стоматолошком факултету: Косовка Шкарић, Болдижар Кишфененц, Мато Корицки, Миодраг Аведесијан, Вера Илчић, Миладин Мачужић, Добривоје Павловић, Ксеније Ханосек, Борка Озеровић, Јулијана Петровић, Богданка Чечоска, Катарина Сотировска, Благородна Зајческа, Снежана Гвозденовић, Миодраг Трифуновић, Цветанка Непергаћа, Томислав Пандуровић, Драгутин Цекић.

На Техничком факултету: Душан Јовановић, Момчило Стевановић, Стојан Бранковић, Василије Бадрљица, Андреја Валчић, Бранко Ђурић, Лајош Шлајхер, Владислав Ханосек, Драгица Ђурковић, Бранимир Ђурковић, Милан Јосић.

На Фармацеутском факултету: Десанка Јелић, Лепосава Максимовић, Марија Русић, Наталија Сегеди, Зорица Чушић, Стеван Бауер, Душан Марковић, Надежда Малешевић, Загорка Поњавић, Јелисавета Тошковић, Добринка Илић, Петар Брадић, Момчило Горуновић, Ана Живадиновић, Цвета Митровић, Јелисавета Нешковић, Катица Сремчић.

На Филозофском факултету: Стефан Ернеш, Милица Зајцев, Крсто Килибарда, Светозар Стојановић, Радивој Квацчев, Љубица Алексић, Петар Милошевић, Радмила Векић, Вера Буљевац, Љиљана Плаовић, Наталија Божин, Анђелка Дејанов, Драгица Стојановић, Гордана Симић, Јованка Мијушковић, Рафајло Јешић, Емилија Добро сављевић, Видосава Ђорђевић, Латинка Перозић, Јован Косић, Нада Ивачковић, Предраг Костић, Гордана Грба, Милка Николајевић, Ђорђе Ивачковић, Вера Вукмирица, Мирослава Мирковић, Зорка Стеванчевић, Слободан Витановић, Лепосава Качаревић, Вера Софровић, Љубица Зорић, Стефан Лукачевић, Милоје Радојковић, Миле Жегарац, Драгослав Вујић, Олга Ступаревић, Рашко Јовановић, Милан Вукос, Станислава Марковић, Радмила Никчевић, Ђорђе Јовановић, Радмила Стефановић, Татјана Јеремић, Хелга Кунст, Марија Шестан, Аночка Јагер.

На Шумарском факултету: Момчило Божовић, Стеван Симић, Добрила Леринић.

Ideološko-politički rad traži novi kvalitet i forme

Za novog predsednika izabran Miloško Drulović

★ nastavak sa str. 1
upravljanja i rešenja mnogih ekonomskih pitanja, stvorene su veće mogućnosti da se Savez studenata pretežno orijentiše na ideološko politički rad, ali pri tome neće se zapostavljati ni druge delatnosti.

O dosadašnjoj političkoj aktivnosti može se reći da je bila uspešna, ali da su se ispoljila i pogrešna shvatanja kod jednog broja studenata: da se naš privredni pa delom i društveni život kreće i razvija samo automatizmom privrednih mera i uredbi, da je materijalna zainteresovanost dovoljan regulator socijalističkog razvitka, da je prema tome uloga svesti svedena na minimum. — Ovakva shvatanja istakao je referent Nikolić, uz još neke uslove ulaze u svest pojedinaca i brišu u njima mlada lački entuzijazam i idealizam i potpomažu oformljenje čoveka kome životni pogledi i merila po-

laze i završavaju se samo na ličnoj, materijalnoj zainteresovanosti — na dinaru».

Drugi problem ogleda se u nepravilnim shvatanjima socijalističke demokratije koja se naročito izražavaju u slabljenju društvene odgovornosti, u pogrešnim pozicijama sa kojih se napada birokratizam, a često i u nepravilnoj oceni šta je birokratizam. Tako se neki problemi pokušavaju rešavati sukobom sa školskim vlastima, organizuju se nepotrebni bojkoti i sl. A danas kada društveno upravljanje fakultetima postaje stvarnost i kada to upravljanje pruža mnogo povoljnije uslove bržeg i uspešnijeg rešavanja pitanja školstva i nastave, mi smatramo — rekao je drug Miša Nikolić, da više nema mesta bojkotu kao sredstvu preko koga bi Savez studenata uticao na normalizaciju prilika na Univerzitetu.

Gavra Cerović, Mika Tripalo i Miloš Nikolić

ti razvoj događaja i prema potrebi obavestavati Centralni odbor.

Diskutujući o međunarodnoj aktivnosti SSJ, predsednik Centralnog odbora Mika Tripalo, pored ostalog, je rekao: »Današnji međunarodni studentski pokret karakteriše se nejedinstvom, jer postoji težnja za formiranjem blokovskih organizacija s jedne strane MSS, a sa druge KOSEK. Ali bez obzira na to, Sa-

vez studenata će se boriti za stvar svih studenata.

Kod nas postoji mnogo nediscipline i neodgovornosti u pogledu sprovođenja zajedničkih principa na međunarodnom planu. Potrebno je napraviti registar organizacija koje pripremaju radne akcije i dati naše ocene o tim organizacijama.

Drug Tripalo je takođe istakao da sportski odbor Centralnog odbora

ima pogrešnu orijentaciju. On hoće da ugovara nekakve međunarodne utakmice, a ne vodi računa o tome, da je stvoren da radi na razvijanju sporta na Univerzitetima. Uбудuće treba ići samo na velike međunarodne utakmice i manifestacije, a nije potrebno organizovati susrete sa pojedincima kako je bilo, naprimer, sa Francuskom, Sarom, Grčkom i slično.

Ne gledati „studentskim“ očima

U poslednje vreme ispoljavane su i neke manifestacije nedovoljnog razumevanja mogućnosti naše društvene zajednice. Jedan deo naših studenata ne poznaje ili prelazi olako preko privrednih i uopšte materijalnih mogućnosti naše zemlje, ne vidi ili zaboravlja teškoće i odricanja naših radnih ljudi u izgradnji socijalizma. Kod tih studenata oformljuje se jedno shvatanje da je zajednica dužna da svakom studentu potpuno obezbedi školovanje počev od stipendija, preko smeštaja u dom, zdravstvenog i socijalnog osiguranja, do besplatnog školovanja. Oni na taj način nepravilno postavljaju pitanje svog životnog standarda van okvira životnog standarda naših radnih ljudi uopšte.

Savez studenata Jugoslavije mora, polazeći od onih materijalnih mogućnosti koje daje ili koje može da društvena zajednica — nastavio je dalje drug Nikolić, da traži rešenja koja bi ublažila današnje teškoće. On je to dužan kao organizacija koja vodi brigu o vaspitanju i životu najvećeg dela jugoslovenskih studenata i članovi Saveza studenata Jugoslavije to s pravom treba da očekuju od svoje organizacije.

Na Plenumu je diskutovano i o privatnim odlascima u inostranstvo kao i o tome za koje svrhe treba davati devizna sredstva. Zaključeno je da to bude centralizovano i da jedino Centralni odbor i univerzitetski odbori vode politiku Saveza studenata prema inostranstvu. Kao jedna od osnovnih slabosti istaknuta je neorganizovanost i stihijnost u povezivanju i razmeni sa inostranim studentskim organizacijama. Osim toga treba istaći slab kriterijum programa i priprema za odlazak u inostranstvo, dok se kao problem ističe slab izbor kadra za rad sa strancima.

Uбудuće će Savez studenata snositi troškove samo za delegacije službene pretstavnike na konferencijama, nekim seminarima i slično, a izdatke za sve ostale vidove razmene treba da snose sami učesnici.

MEDUNARODNE KONFERENCIJE I SPORTSKA TAKMIČENJA

Neophodno je da se formira jedno centralno koordinaciono telo u koje bi ušli pretstavnici CO SSJ, nacionalnih komiteta organizacija za stručnu razmenu i pretstavnici državnih i društvenih organizacija koji se interesuju za međunarodnu aktivnost studenata, jer bi se na ovaj način saradnja uspešnije odvijala. Slična tela treba formirati i u univerzitetskim centrima.

U toku ove godine u našoj zemlji biće organizovana razna takmičenja kao i konferencija za kulturnu saradnju studenata koju SSJ organizuje u okviru svoje delegirane odgovornosti preko KOSEK-a. U martu će na Jahorini biti organizovana treća međunarodna zimska sportska nedelja a u Beogradu takmičenje u hokeju i klizanju na ledu.

Referent Cerović je obavestio Plenum da je pre kratkog vremena primljen poziv od Svetske federacije demokratske omladine i MSS-a da naši pretstavnici učestvuju na pripremnom sastanku na organizovanju međunarodnog festivala koji će se održati avgusta meseca iduće godine u Varšavi. Odgovor na ovaj poziv još nije upućen, a ne postoje ni potrebne informacije kako će festival biti organizovan i ko će sve na njemu učestvovati. Pretsedništvo će i dalje prati-

Kvalitetniji ideološki rad

Organizacije Saveza studenata na fakultetima malo su činile na objašnjavanju privredne problematike. Nijedan odbor udruženja nije organizovao predavanja preko kojih bi studente upoznao sa teškoćama sa kojima se naša zemlja bori zbog ovogodišnje suše i otplate dugova inostranstvu.

Apolitičnost odnosno neinteresovanje za politička i društvena pitanja je problem koji postoji u našim organizacijama. Na pojedinim fakultetima vrlo malo studenata je obuhvaćeno pojedinim vidovima aktivnosti. Jedan broj studenata, nosioca apolitičnosti radi pod parolom, da je »sad ipak vreme da svako gleda sebe« (a to znači dobro mestašće u Beogradu ili Zagrebu, dobra zarada i sl.).

Širenje malogradanskih i građanskih shvatanja sa Zapada potpomognuto je često i ideološkom zbrkonoj koja postoji kod nekih naših aktivista u pitanjima književnosti i umetnosti uopšte. To što se mi ne borimo dovoljno za naše stavove u književnosti, dovodi do toga da su, naprimer, kroz »Vidike« književni list studenata filozofskog fakulteta u Beogradu, pojedinci, raspredajući položaj čoveka pred problemima beskonačnog vremena i druga slična larpularistička izživljavanja, sejali sumnju, bespomoćnost i sve ostale komponente jednog pesimističkog i egzistencijalističkog shvatanja života, a sve to u ime nekog modernizma.

Ovde posebno treba naglasiti činjenicu da je većina naših organizacija zanemarila borbu za izučavanje marksizma i usvajanje materijalističkog pogleda na život. Mlade generacije nemaju gotovo ni osnovnih znanja iz marksizma.

Zaključujući diskusiju dosadašnji predsednik SSJ Mika Tripalo je između ostalog rekao: »Naš cilj u ideološko političkom radu je da studenti usvoje našu ideologiju i pogled na svet. Postoje i anormalna shvatanja o dobrovoljnosti ovog rada, nema jasne orijentacije rukovodećeg kadra da taj rad bude stalan i sistematski, a da ne zavisi od stihijnosti. Neka se radi i sa manje članstva, ali se taj rad mora organizovati.

Slabo se radi i sa prvim godinama. Znatno broj rukovodilaca koji dolaze iz srednjih škola pasivizira se, izgubi na Univerzitetu. Njima treba pokloniti više pažnje, jer od prihvatanja ovih zavisí i budućnost rada

naše organizacije. Takođe približavanje socijalističke stvarnosti treba vršiti na fakultetima u tom smislu što će, naprimer, agronomi upoznavati probleme poljoprivrede, filozofi — školstva itd. Studenti u unutrašnjosti treba više da uče na terenu nego da budu »prosvetitelji«.

UPOZNAVATI STUDENTE SA NAŠOM STVARNOŠĆU

U zaključcima o zadacima SSJ na razvijanju političke i vaspitne aktivnosti između ostalog, je rečeno da je dosadašnja aktivnost Saveza studenata u celini bila pravilna, ali da veliki broj novoupisanih studenata zahteva preduzimanje mera koje bi razvile širi interes za političku društvenu aktivnost kod njih. Ova činjenica donekle traži promenu metoda našeg političkog rada. Plenum je obavezao sve organizacije Saveza studenata da rade na organizovanju širokog i raznovrsnog ideološko političkog rada. U tom smislu treba objašnjavati i tumačiti našu socijalističku stvarnost, upoznavati studente sa socijalističkim demokratizmom sa principima i ustrojstvom narodne vlasti, posebno sa radom i razvikom komune, politikom na selu i nizom važnijih zakona i uredbi iz oblasti privrede. Paralelno s tim treba nastaviti objašnjenje naše spoljne politike. Treba razvijati sve moguće oblike rada, naprimer, predavanja, diskusije u stručnim i debatnim klubovima ili udruženjima, društvene klubove, usmene novine.

Posebnu pažnju treba obratiti na učešće studenata u radu SSRNJ i zborovima birača, saradnji sa raznim stručnim i profesionalnim organizacijama i ustanovama, prioritetisati rad dosadašnjih klubova i stručnih sekcija, kao i stvoriti niz novih. Takođe treba razvijati rad udruženja studenata u unutrašnjosti. U postojećim društvima i klubovima treba obraćati stalnu pažnju moralnom vaspitanju studenata, a osobito se angažovati na organizovanju društveno političkog života u domovima.

Za pravilnu borbu mišljenja

Na plenumu je posebno bilo reči o borbi mišljenja koja se ponekad pogrešno postavlja i ne shvata se uvek kao borba za nalaženje i usvajanje socijalističkih stavova i misli. Uzmimo naprimer pitanje stavova u umetnosti i književnosti. Za razvoja-

nje borbe mišljenja po praktičnim pitanjima moraju više da se angažuju udruženja Saveza studenata i da ona budu nosilac i organizator raznih oblika aktivnosti kroz koje treba izgrađivati stavove.

Značajan doprinos dali su studenti u opštem i društvenom političkom životu zemlje. Načini na koje su to oni činili vrlo su praktični i te forme treba i dalje razvijati. O ovome najbolje govore razni festivali, kontakti sa radničkim savetima, narodnim univerzitetima posete selima, u staničkim krajevima, tzv. partizanski marševi, velike akcije stručne pomoći itd.

V. MIČOVIĆ

Izmene u Centralnom odboru Saveza studenata

Na plenumu Centralnog odbora Saveza studenata Jugoslavije izvršene su neke izmene u CO. Na mesto jednog broja članova Centralnog odbora koji su diplomirali ili otišli ga dužnosti kooptirani su novi drugovi. Tako su umesto Vlade Bezdnika, Željka Dežmara, Josipa Franića, Đoke Mitevskog, Đure Nikolandića, Branka Raosa, Ljupča I. Stavreva Centralni odbor izabrali sledeći drugovi: Stane Markić, Antun Milušić, Miloško Drulović, Dimitar Gerasimovski, Jovan Marjanović, Blaž Matejić i Tomislav Čokarevski.

Data je i razrešnica starom i izabranom Pretsedništvu u koje su ušli: za pretsednika Miloško Drulović, za potpredsednike Ivo Bojanić, Stane Markić i Miladin Šakić, a za članove Miša Nikolić, Gavra Cerović, Voja Josimović, Vukašin Stambolić i Dimitar Gerasimovski.

sa studentskih galerija

„КРВАВЕ СВАДБЕ“

од Г. ЛОРКЕ

у Југословенском драмском позоришту

Ако постоје позиције са којих би могла да се брани режија и сценографија „Крвавих свадби“ (а изгледа да је то оно што је због нечега постало коњукурсно нападат), треба погледати на остале уметности, заборављајући за један моменат чисто позоришне критерије. Да не идемо далеко. Југославија је данас земља која живи у Х веку, која има Давичову „Песму“ иако је Лаза Лазаревић био добар писац. Лубарду, иако нико не тврди да Урош Пређић није живео и био велики сликар. Овде се никако не ради о примерима на које се треба или не треба угледати. Они само сведоче да је и у књижевности и у сликарству направљен напор, успео или неуспео, за проналажењем нових изражајних средстава. У позоришту међутим ништа, или врло мало се изменило.

Покушаћемо да упоредимо, ово наше, Југословенско драмско, најбоље у нашој земљи, и веома добро у свим релацијама, али љуборбно привржено, као и сва остала безмало опиковски старим принципима позоришне уметности, — са речима париским екстремно слободним. Истина, и оно што је стил данашњице највероватније се налази негде на средини. Међутим, за последњих педесет година није ништа учињено да се дође до те средине или да се оде са ма чега. Мислим да је Ступица урадио нешто у том правцу, што је у исто време и његов највећи квалитет. Показо је да се не боји великих замисли које су у исто време најопасније и најзахвалније за реализовање. Не само у позоришној уметности, иако више у њој, него и у једној другој, сувише гласне манифестације претпостављених унутрашњих доживљавања — у глуми, грандиозно замишљене слике много чудних боја, чудна сценска решења — у сценографији, бомбасти велики ефекти, масовне сцене, потенцирани вечити симболи — у режији, увек су на граници успеха који има право да се зове уметност — и кича. А свега тога има у „Крвавим свадбама“. Ступићин третман режије је дубоко уметнички. Он очигледно није покушавао да направи каноном одређену веома добру претставу. Покушао је да направи нешто грандиозно, савремено и у том настојању све је постало сувише пренаглашено, патетично, есенцијално и оно што је обично, обично оно што је есенцијално зато што је на исти начин играно.

Глумци малте не улазе кроз прозор, из собе у собу се прелази или преко креденца или из рупе, обична соба у завршној сцени претвара се у гробље са мноштвом црних перлерица и погнутих глава, симбола сувише честих да би били ефектни, суптилном Лорки се кроз просјакињу импутира до вулгарности ефатично, маском и маниром, играна смрт, вереница на пола претставе стоји или на столици или било каквом узвишењу, појављује се сјајно пронађена функционално симболична сенка, боје, кулисе, једна необичнија од друге, — са позорнице осваја велика инвентарија режисера кога је у овој претстави на моменте напуштало осећање мере.

Спавај каравиље — Коњ неће да пије — звони у лирској истој двоје класичних љубавника. Спавај ружичице — коњић да плаче — плаче Лорка над емоцијама својих јунака. „Крва-

ве свадбе“ потсећају на оперету: фабула је либрето, вулгарно концизан, неоригинално мелодрамски али оплеменен до сразмера уметности музиком и песмом које саме претстављају либрето упркос текста или ком пилујући га на неки начин у себе само као неопходну подлогу за музичко изражавање. Фабула је либрето у „Крвавим свадбама“, личности-персонификације, симболи, неземаљска, али ипак фолклорна поезија лабиринт наслућиваних подзначања, уствари музика и песма исто тако мелодична као у опери, и исто тако изражајна и речима неодредљиво лепа.

Мислим да је у почетку трећег чина режија и глума узлетела до виртуозитета. Ставити реалне догађаје на пола метра од земље значило је од реалних личности диктираних фабулом направити екстраховану поезију што оне и јесу. Двосече су физички људи у народној ношњи са секирама, али су само речи, њихова поезија, њихова дубља Лоркина подзна-

Сцена из „Крваве свадбе“

чења. Месечина је само бестеле сно зелена светлост која зрачи своју људску нереалност, говори нематеријалне стихове о материјалним догађајима. У зелени амбијент ничега иако постоје степенаци и мост и глумци, улазе два заљубљена симбола, нечевока зато што је све нељудско — људи зато што су до тада као такви третиран. Напоре за модернијим, тачније оригиналнијим режисерским изразом диктирала је и сама драма. То никако не умањује значај Ступићиног покушаја будући да је и избор његов.

Јовану Миличевићу је, не изменивши ниједан од својих изражајних манира, ово најбоља претстава у Југословенском драмском. Са рутинерском сигурношћу, не претерано много, али тачно детерминисаним нијансама дат Леонардо, не оставља ништа недоречено иако сходно концепцији пружа много могућности за наслућивање.

На моменте претерани гест Мире Ступице руши вешто и сигурно грађену, илузију личности, стављајући гледаоца у недоумицу о њеном значењу. Иначе веома снажна, трагедски расположена, текстом стимулирана на овакво расположење, она је чудна, али ипак Лоркина вереница.

Треба споменути сјајну Блаженку Каталинић, која, сем у почетку (прве сцене) кад почиње да гради доброћудну матерински за сина забринуту старицу којој ће због овога у самоме почетку смешно да стоји улога Хероине, — ванредним богатством гласовних модулатија и студиозно израженим покретом делује сигурно и веома импресивно.

Према режисерској и сценографској концепцији, костими су функционални.

Слободан Селенић

KULTURA I UMETNOST

Slovenački studenti - pesnici
KOVIĆ, MENART, ZLOBEC

У želji da što više upoznamo literarnu delatnost studenata ostalih univerzitetskih centara naše zemlje, izvršili smo razmenu pesama i uvodnih članaka sa ljubljanskom »Tribunom«. Stihove i uvodnik objavljujemo doslovce.

У својим личним доживљавањима наша три песника нису revolucionarno prolomni i novatorski. У томе они настављају традицију главне развојне линије словенаčke поезије, линије Jenko—Murn—Moderna, a takode i predratne generacije. Doduše, još pre rata, iz slovenačke поезије počela je da nestaje živahnost i sloboda koju je doneo ekspresionizam. Pojavile su se opet uređene strofe, brojni srokovl, metričke šeme, sadržajna logika, običan, realistički izraz. Rat i Narodnooslobodilačka borba svojim specifičnim uslovima razvoja u tom smeru, utvrdili su: da su čak i pesnici koji su pre rata pisali metrički bezoblično u zaratnim godinama počeli pisati akademske poeme, narodnooslobodilačke sonete sa arhaičnim abba. Sadržina pesama u to doba bila je više ili manje zajednička, neindividualna; retko kad su se te pesme skupile u поезију za koju bi postojala jedinstvena individualnost sa izrazitim životom i egzistencijom.

У два pravca išli su pesnici koji su tražili izlaz iz sadržajne prosečnosti i bezličnosti naše поезије prvih poratnih godina i stalno istog eklektičkog svakidašnjeg izraza. Prvi pravac vodi u formalno novatorstvo, u spolj-ljašnju i radikalnu izmenu pesničkog izraza i stila. Ovde značajniji rezultat još nije postignut. Smatra se takode da usamljenoj pojavi zakasnog, nespretno serviranog ekspresionizma u današnjem stanju nema opstanka i posebnog rasteња.

Drugi pravac je skromniji i manje glasan od prvog. U spoljnim formama više je tradicionalan ali tim više istražuje unutrašnju bit, pojačanu čovekovu ličnost, jarko životno iskustvo i jednostavnost. Na tom putu zajednički se okupljaju saradnici vodeće književne revije »Besede« čije glavne poetske osobine želimo da objasnimo ovim člankom. To su pesnici: Kajetan, Kovič, Ciril Zlobec i Janez Menart.

Formalnu usmerenost njihove поезије ka konzervativnoj »nemodernosti« ne možemo izjednačiti sa jednostavnim iskorišćavanjem i eklektičkim prisvajanjem već datih, zastaralih pesničkih oblika. Teškoće njihovog izražavanja leži drugde. Ona je u

ŽIVLJENJE IN SMRT

Včasih ne morem živeti,
preveč sem otožen in plah,
in vendar ne morem umreti,
preveč me je smrti strah.

Premalo je v jami spati
in biti samo mrlič,
premalo življenje končati
za tak enostaven nič.

Ker tam so le deske zbite
po dolgem in počez,
rjuhe grobo sešite
in nekaj nezatnega vmes.

Nek prah, ki ne more dejati:
»...mene pa nekaj boli...«
nek prah, ki mora ležati
brez sreče in brez skrbi.

A sreča je samo živeti,
červavno je včasih težko
in skrb je edino umreti,
červavno je včasih lahko.

A kakor v življenju že kane
pol radosti pol skrbi,
tolazba in tožba ostane:
večno nihče me živi.

Kajetan KOVIĆ

CELULOIDNI PAJAC

Vse je zaigrano,
vseje šlo k hudiču,
kar mi da življenje,
je kot ničla k niču.

Sem samo pajacek,
ki ga stre mezinec.
Žal da tak pajacek
nosi v nogah svinec.

Če spustiš pajacka,
ko stoji na glavi,
se spet sam od sebe
na noge postavi.

V tem je vsa nesreča,
vsa obstojnost niču,
sicer vse odšlo bi
prav zares k hudiču.

Janez MENART

nost u kojoj su doživljaji naša tri pesnika bolećivo i tragično područje koje se dotiče konkretne društveno političke problematike!). Kovič često pada u rezignaciju bezličnog i spolj-ljašnjeg porekla. Zlobec je najbliži realnosti i veoma se lako miri i re-

IN VENDAR...

Vsa vljudnost laž, in laž je ves tvoj smeh
oči so me obtoževale,
in žalostno še v mojih so očeh
laži, samo laži iskale.

Vem, draga, najiskrenejši pogledi
nikoli niso brez laži,
in laž je v komaj dahnjeni besedi,
čepprav srce jo govori.

In vendar... Le zapri, zapri oči
naj tiho, draga, te poljubim,
morda v poljubu ni, še ni laži,
in boš spoznala, če te ljubim.

Ciril ZLOBEC

mногоčemu suprotna je Kovičevoj. Njegova forma je mnogo manje u-glačana i kontrolisana. Sadržina je naizgled vrlo pristupačna i lako u-stanovljiva (Tematski svet je jedno-stavan i prilično sužen a sačinjavaju ga pesme ljubavi, uspomena, ljubav-nih priča, studentskih zgoda, sudbi-ne i prirode pesnikovog poziva itd.). Zanimljivo je da nas idejni pogled na život, kakvog ga razabiramo iz Zlo-bečeve поезије, potseća na Koviča. Zlobečeva realnost lepa je i idilična samo u sanjarijama, a ustvari laž-ljiva i slaba (u ljubavi), tragična (u braku) ili bolećiva i žalosna. Upravo ta dilema između realnosti i sanja-rija nije tako oštra, jasno intenziv-no zastupljena da bi rešenje bilo ne-ophodno.

Za intelektualnim lirskim Kovičem i osećajno mekim Zlobecom, upozna-je mo u Menartu pesničku ličnost po-no zastupljena da bi rešnje bilo ne-sebnog kova. Kovič i Zlobec su iz-danci tradicionalne slovenačke poe-ziје po liniji Jenko—Murn—Kosovel. Osnove Menartove ličnosti neobične su. Njegov temperament je roman-ski eruptivan. Iz njegovog pesništva bije obojeni pesnički izraz, osećajnog, misaonog i epski raznovrsnog izvora. Od agresivnog naturalizma do jas-nog racionalizma, i pored te razno-vrsnosti tonova i perspektiva, sko-ro sazajemo da je Menartov poet-ski svet oštro usmeren ka pesniko-voj intimnoj sredini. U Kovičevoj i Zlobečevoj поезији poznali smo dva odnosa prema realnosti i dva načina odgovora na nju. (Mislim na real-

zignira. U Menartovim pesmama u-zalud bismo tražili prihvatanje re-zignacije. Njegova rezignacija je a-gresivna analiza i razmišljanje o nje-nim dejstvima. Uvek je ta поезија upućena u odbranu pesnikove čove-čnosti i njene egzistencije.

Sto se tiče opšteg idejnog znača-ja поезије te trojice mladih pesnika bile bi na mestu dve primedbe:

1. Sva tri pesnika nam posredno ili neposredno pričaju o realnosti sopstvenog života koji je bolećiv i sumoran. Iz takve realnosti oni ne hitaju nekom rešenju već ostaju re-zignirani. Primaju je sa tragičnim predavanjem, beže u iluzije ili je a-gresivno optužuju.

2. U svetu te поезије nema niče-ga što bi autore uzdiglo nad indi-vidualiziranom realnošću u kojoj ži-ve, ničega što bi ih od nje otrglo i prenelo u opšti svet ukome bi nji-hova skućena realnost bila u pozit-ivnom smislu zaboravljena i savla-dana. Sa tim mislima pred svetom društvenih zadataka i ideala koji je u prošlosti mnoge pesme uzdigao iz-nad bolećive realnosti njihove lič-nosti i tako ih spasavao, u поезији o-ve trojice bilo bi uzaludno tražiti spomenuti svet. Ostala je bolećiva i tragična samoća individualnog života koja je zapletena u nerešljive lične i prirodne zakonitosti koje im se čine grube i nelepe za čoveka.

Сустрет с белгиском графиком

— ИЗ ГАЛЕРИЈЕ НА МАЛОМ КАЛЕМЕГДАНУ —

У ликовној галерији на Малом Калемегдану крајем прошлог месеца је отворена је изложба белгиских графичара.

Заступљено је тридесет аутора са укупно 175 радова кроз које су опет заступљене скоро све гране графике — почевши од танане технике суве игле па до масовних дрвореза.

Излагачи би се временски грубо могли поделити у три гене-

рације. Прву старију која захвата уметнике рођене у периоду од 1855 до 1872 године, другу — средњу од 1879—1897 године и трећу — млађу генерацију од 1903—1927 године.

М. Маскарели: „Жена с птицом“

рације. Прву старију која захвата уметнике рођене у периоду од 1855 до 1872 године, другу — средњу од 1879—1897 године и трећу — млађу генерацију од 1903—1927 године.

Старија генерација има своје специфичности по којима се ла-

ко може познати. То је у првом реду техничка а онда и садржајна страна. Углавном се служи радирунгом, а ређе литографијом и акватинтом при обради пејсажа и ентеријера — ређе фигуралних композиција. Њихови радови су као и небо Белгије тамни и тешки, али занатски коректни. Из ове генерације истичу се пет имена: Смитс Јакоб, Енсор Јамес (1860—1849), Расенфос Араманд (1860—1934), Еновенпоел Хенри (1872—1899) и Ј. де Брикер (1870—1945).

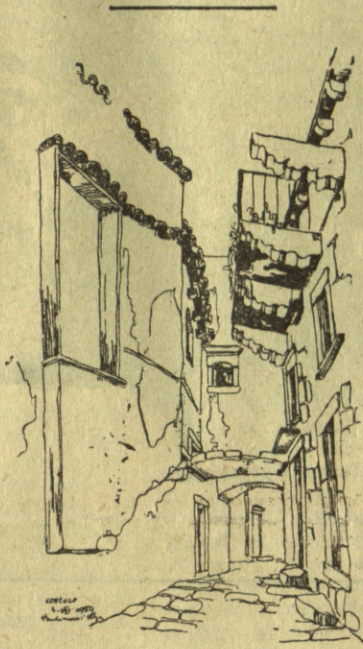
Средња генерација својом снагом, чини се, оставља најјачи утисак. Она негује претежно дрворез и литографију у боји, али не запоставља ни радирунг ни суху иглу. Графике ових уметника су најизражајније и најслободније. Широки, неспутаним протезима које условљава дрворез, приказан је богат репертоар. Франц Мазарел са својим „Човјеком“ и „Младим мислиоцем“ претставља највиши домет једноставности, снаге и непосредности у белгиској графици. Поред Мазарела истичу се велики познаваоци графике: Брокас Морис (1892—1948), До-неј Цен, Јесперс, Флорис, Мин Јорис, Стратен ван Хенри (1892—1944) и Титгат Едгар.

Млађа генерација се чешће служи колористичким ефектима употребљавајући лино, дрворез, литографију и гравиру. Декоративно сликарство је код њих нашло извештајан број изразито способних уметника. Алешински Пјер је дао у радовима „Гесте“ и „Сјена на плажи“ савршено укусне концепције које би се могле идеално употребити у таписерији. Карлир Мари са „Сабат“ и „Дивља мачка из дивље шуме“ такође претставља срећ-

на колористичка решења површински, скоро дводимензионално изведена. Најлепше уметничко остварење дао је Дил Франц у својој „Композицији“ рађеној у литографији у боји. Ово ремек-дело је савршено линеарно и површински склопљено, те и поред статичке поставке задивљује и динамиком.

На крају могло би се укратко рећи да је поред уметничког у белгиској графици далеко више развијен занатски моменат.

А. АНДРЕЈ

Олга Павлиновић: Корчула

levi rakurs

Humor dvorske budale

SMEH U RAJU

Umro je veliki engleski šaljivdžija koji je za života ismevao svet. Ali i posle smrti on se šalji. Njegova posmrtna šala odigrava se pred nama na platnu. Četvoro naslednika bore se za nasledstvo koje ne postoji.

Ovaj humor ne grohoće. Bavi se trivijalnostima, ali začudo nije i sam trivijalan. Otkud to?

Ovo je humor o građanima i za građane koji postiže sav svoj umetnički kvalitet jednostavno time što ne polazi od malograđanskih životnih stavova, već se uzdiže na jednu stepenicu više. To naravno nije neka bitno kvalitetna promena. To je humor pun zajedljivosti prema svojim rugobama i rugobnim nazorima. To je humor dvorske budale koji ima pravo na sveopšte zajedanje samo zato što pre svih drugih samog sebe obudali i ismeva.

Otuda gledalac naviknut na pristrasni humor, humora radi, ili na satiru sa jasnim ciljevima pozadi nje, a takav je i naš gledalac, u nedoumici prima ovo englesko zajedanje. Šta se htelo? Da li se možda hteo ismejati malograđanski kult svojine — jer četvoro naslednika ostaju bez novca a ipak zadovoljni jer su našli ljudskije vrednosti. (Ali ne, ipak oni svi realizuju neke svoje čisto sitnograđanske snove i želje. Znači, jasnog političkog stava u ovom humoru nema, to nije satira).

Zato gledalac mora pošavši u bioskop da ostavi kod kuće svoje ideje i navike u humoru i u vezi sa humorom (jer te su navike zasnovane na našoj humorističkoj tradiciji) i da primi engleski humor kao nešto osobeno — kao humor dvorske budale, u osnovi konzervativan, ali dovoljno zajedljiv da bi bio čovečan i razgaljujući.

ПРИЧА

У аутобусу, који је сеоској деци лично на смрзнуту жабу, остало је још три празна места. Путници, који су се сместили свом својом ширином и ситан прљаг насложени на крила, ћутали су и гледали преда се.

Они нису ћутали кад су улазили. Они неће ћутати кад се волан благо покрене ка истоку.

Као стабаоце ражи, гледајући у калдрму опалне боје, четири прилике тискаше се око улаза. Младић дугачког лица и гаравих очију био је удаљен и миран. Путовао је годинама и знао је све ћуди аутобуса малих дрмова и њихових возача. Лептир машина са белим тачкама јасно га одвајаше од двојице других младића који састопаце пратише кондуктера. А једно момче у тамнозеленој мајици са троугластом, од два парчета сашивеном крагном, беше кондуктер.

Он се двоумио. Девојка која болно скупљаше усне, требало би да уђе прва. Али, треба се поиграти са њеним живцима, треба јој дати ту танколисну карту уз неколико речи важности које би га учиниле гњидицом.

— Ви ћете остати. Нама места-рече јој.

— Али, молим вас, молим вас — уз угао учију узвикну она. Кондуктер се уозбиљи.

— Улазите вас двојица. Ви идете на вршидбу, је ли?

— Јесте — добаците они и као један скочише у аутобус.

Апотекарева жена, која се у-добно завалила у трећу фотељу до отвореног прозора, хтеде нешто да каже.

— Молим вас, о, молим вас — рече тамним гласом опомене

ТАЧНО У ДЕВЕТ

младић са лептир машином. — Ми смо раније дошли!

Момче се закикота.

Он је возио хиљаде путника са шајкачама, шеширима, са шамијама, цегерима, балонима, руксазима. Он се свађао са сељанкама које се враћу из бање и уцењивао је ђаке из уснутних села што уз ројеве досетки хиташе у школу.

Он је возио хиљаде, али лептир машину никад. Њему се готово згади што пред очима има то свилено парче малих, охолних линија. Он трупкаше ногама, а пљувачку спреми у мехур, пренесе је у муницију своје мале пакости. Ипак, пључнуо је на хват даљине од ципела младићевих.

— Уђи девојко — рече најзад и звиздуком позва возача.

Сунце се поче рвати са крововима града. Бик сумрака бејаше јачи.

Волан се окрену истоку. Путници заћуорише...

Апотекарева жена развеза причу о бањским гостима. Њен сиви турбан лично је на чекињу угојене свиње.

— Једна пречанка, замислите, никако није волела парадајс салату. А ја јој кажем, побогу, слатка моја...

Дебељко из прве фотеље говорио је о овогодишњој берби грождја.

— Опет ће цена бити сићушна. А грождје је као за пакост родило.

— Како то за пакост? Не разумем вас.

— Развукло се до земље к'о хармоника. Знаш, биће га много.

— Биће га много? Боже, па то је добро.

Девојка што се последња попела у кола, погнуте главе слушаше све те крајичке разговора. Точкови су певали песму многих кварова. Прашина је својим танушим пишцима освајала порубе и гужвице њене марамице. Она паде у полусан. Она је ту и она је тамо...

— Јелена Рајин!

— Ту сам.

— Одбијени сте на годину дана због преписивања задатака из математике.

На нокту кажипрста остао је траг гроздастих бројки.

Јунски испит. Као тучано платно. Мајка јој рече: ништа, не мари. Очух јој рече: непажња. Другарице: ох, јадна моја. Како то да ти се деси. Другарице имају шарене хаљине и гласно, с тротоара на тротоар узвикну: ја ћу на архитектуру!

Доста слогова имају те речи и доста мале сигурности у малом граду...

— Свратићемо код „Јасмине“. Има одличну шљивку.

— Немој. Кљокнуо сам га једанпут у Мораву. Памти: то ти је хифта број један.

— Баш си гепа. Поштује сваког ко му плати.

— Ма шта хвалиш сваку клијару.

— Зар он клијара?

— Него шта је?

Песма кварова улази у алегро. Испод топола неких, путујући лепа апотекареве жене, што имају очи веверице, певају: ринге ринге раја.

— То је најбољи хотел тамо.

Знаете ја кажем, баш одавно...

— Кад ја продајем винце цело село гарантује...

Сунце се давно изгубило. Као суве печурке расуте куће села ступају у ноћ.

Зрикавци зричу. Чује се и рзање коња.

— Није, баш није — шишти једно пегаво девојче у дну аутобуса. — То је Сузана Хејворт. Знам је као своју сестру.

— Можда сам погрешно. Досадни се филмови никада не памте.

— Ја сечем слике из свих новина. Имам четири пуна албума.

— Опа! Сад ће да ухвати „лер“.

— Пут је као тепсија...

— Бело вино може да превари. То ти је као паприка. Воја те привуче, а изнутрица знаш, некако...

Други јуни. Прамен косе је краји.

— Јелена Рајин.

— Овде.

— По други пут полаже и положила је са врло добрим.

Другарице је срећу. — Срећа твоја, имала си лаке задатке. Газдарица, која јој је кувала чај за доручак, довикује: првом приликом пошаљи ми паре. Треба ми, знаш, за зимницу.

Песма кварова се стидљиво губи у дар мору паланке која очекује пазарни дан. Прашина која улази кроз прозоре смањује млаз. Апотекарева жена навлачи беле рукавице.

— Стигли смо тачно у девет...

— Цони, Цони нас чека... узвикнују младићи и намигују кондуктеру. Он зна где је кафана „Јасмина“ и зна зашто му они намигују.

Апотекаричина деца потрча-ше изазу.

Милосав МИРКОВИЋ

Iako je u procesu emancipacije posebnih nauka filozofija pretrpela veliku »kuru mršavljenja« ona se nikada nije odricala pretenzije da bude nauka o svetu u celini, o biću u njegovom totalitetu, da bude celovito, uopšteno shvatanje sveta.

Površan pogled na proces nastanka i razvoja prirodnih i društvenih nauka, dao bi mogućnost da se zaključi da je proces emancipacije nauka od filozofije proces nastanka prave naučne spoznaje o svetu uopšte. Međutim, to nije tako. Posebne nauke su često sklone kao da hoće da se »svete« za dugovečno »rodstvo« filozofiji, da joj negiraju svako pravo na opstanak, svaki *raison d'être* pozitivizam napr. Ali su ovakvom tendencijom kopale sebi samima jamu. Celine ide uvek pre svojih dejova, kako u objektivnom svetu, tako i u procesu spoznaje, a osnovni — opšti filozofski aspekt u spoznaji sveta nije prvi samo u istoriskom, već i u logičkom smislu. Posebne nauke bez filozofskog aspekta ne mogu da prouče naopštije veze u objektivnom svetu, biće u njegovim totalnim manifestacijama.

★

A kakav je to aspekt? Kakva je »priroda« filozofskog stanovišta, kako je moguće zahvatiti svet u celini, u njegovom totalitetu, učiniti ga predmetom ispitivanja?

Dvojak je bio način prilazanja ovom problemu u istoriji filozofije. U racionalističkim filozofijama (Platon, Dekart, Kant, Hegel itd.) sinteza i unifikacija svih znanja vršila se posredstvom čistih dedukcija. Nezavisno od rezultata posebnih nauka istraživale su se »osnovne suštine« objektivnog sveta, »temelji svetske zgrade« i tome slično. Marks je ovu metodu oštro kritikovao kod Hegela pronasavši »tajnu spekulativne konstrukcije«. Pojmovi koji su samo uopšteni odraz objektivnog sveta dobijaju u ovakvim filozofijama karakter samostalnih supstancija. Nasuprot ovoj struji, u istoriji filozofije stajala je paninduktivistička struja (Bekon, Mil), koja dostiže svoj logički završetak u pozitivističkoj filozofiji. Pozitivizam ustaje protiv svih apstraktno-deduktivističkih, apsolutnih, metafizičkih saznanja i suprostaavlja im empirisku pozitivnu (induktivnu) metodu. Filozofija za pozitiviste nije nikakva apriorna osnova posebnih nauka, već obratno, ima za svoju osnovu ove, posebne nauke, čiju sistematsku dopunu treba ona da predstavlja. Filozofija treba da objedini u celovit sistem bez protivurečnosti rezultate posebnih nauka i samo da završi njihov posao. Pozitivistička filozofija suprostaavlja pandeduktivističkoj metodi, metodu u uopštavanju zajedničkih strana i momenata iz posebno-naučnih činjenica. Ali i ova metoda je — kako je to još Hegel pokazao — subjektivistička-formalno logička. Rezultati ovakve generalizacije su prazne apstrakcije bez realnog sadržaja.

Pojam celine sveta bez čoveka uvek ostaje prazna apstrakcija, ali čovek se ne sme uključiti u tu celinu na fejerbahovskij način samo kao »čulni predmet«, već kao konkretno opšte, najuniverzalnije biće objektivnog sveta, kao »priroda prirodne i društvene celine«. Pojam celine sveta mora da obuhvati čoveka kao stvaralačkog, svesno delatnog subjekta. A kad pojam celine sveta obuhvati čoveka na ovakav način, onda se svet pokazuje ne samo kao skup prirodnih predmeta i prirodno nužne kauzalnosti, već ima i svoju teleologiju, on (svet) postaje podvrgnut nekom (umnom) smislu, dobija aktualistički, voluntaristički karakter, jer čovek mehaničku nužnost pretvara u finalni kuzalitet (slobodu), kojim prirodnim razvoju određuje čovečanski smer. Stvarnost koju čovek stvara (a to je jedina stvarnost za njega, jedina stvarnost dostupna njegovom saznanju) postaje veoma složena. Nije to stvarnost samo kauzalno povezanih prirodnih — društvenih pojava, već sadrži u sebi čovečansku meru, namere, svrhe, norme. Tako u našu stvarnost ulaze dve zakonitosti: zakonitost objektivnog, prirodnog-društvenog kretanja i zakonitost normativnog, idealnog kretanja ljudskih vrednosti (samosvesti). Ove dve zakonitosti se tako uzajamno uslovljavaju i prožimaju da se ne smeju nikako odvajati. Subjekt i objekat su nerazdvojne strane svetske celine.

Pretvarajući stvarnost od objektivno datog u zadato, u ono što je ideal, norma, vrednost, sve više izrastajući kao vladalac prirode, čovek se povezuje sa objektom. Preko samospoznaje on saznanje celinu kretanja svetskog procesa. Čovek je takvo posebno biće koje u sebi nosi totalitet svetskog zbijanja. Fundirajući se na aktivnom saznavalačkom čovekovom odnosu prema objektivnom

naučni feljton

nekoliko reči o metodi marksističke etike

zašto je etika filozofska nauka

svetu, čovekova samosaznajna (vrednosna) svest je normativna svest, koja prirodnim razvoju određuje čovečanski pravac.

Složenu stvarnost čovek saznanje (doživljava) na razne načine. Čovek se raznostrano saznanje orijentiše u objektivnom svetu. Forme čovekove samosaznajne (vrednosti) svesti pokazuju sve načine kojima se on utvrđuje u objektivnom svetu, tj. sve načine kojima taj svet stvara. Kakva je to samosaznajna svest? Ljudska svest se ispoljava na dva osnovna načina, kao svest koja saznanje »biće po sebi« (Hegel), tj. materijalnu strukturu (prirodno-društvenu) zakonitost i svest koja saznanje »biće za sebe« (Hegel), načine kojima se čovek afirmiše u tom svetu. A čovek se afirmiše kao vladalac prirode ne samo »lukavim umom« (Hegel), logičkom svešću, već i osećanjem lepog (umetničkom svešću) i dobrog (moralnom svešću).

★

Kad filozofija uzima, dakle, gnoseološku problematiku za predmet svog proučavanja, ona mora da ispituje sve načine usvajanja sveta, mora da uđe u ispitivanje suprotnosti između bića i norme, realnosti i vrednosti; ne sme da ostane teorija koja bi razrađivala samo probleme logosa, već i etosa.

Iz svega rečenog sledi zaključak da je sagledavanje sveta iz aspekta osnovnog pitanja u filozofiji problem traženja i nalazanja polazne tačke u proučavanju sveta kao celine. Spoznaje imanentnih zakona kretanja ljudske stvaralačke svesti i sagledavanje sveta uopšteno, generalno, jedno je te isto. Danas mi razume se nećemo sagledavati celinu svetskog procesa sa stanovišta spekulativnog saznanja subjekta, svesti uopšte, već sa stanovišta svesno delatnog društvenog čoveka, konkretno shvaćenog određenog subjekta saznanja (to je moguće razume se samo u socijalizmu, jer kontemplativni, apstraktni teoretičar i otuđeni homotehnicus dva su nerazdvojna oblika klasno buržoaskog bića i svesti, koji se praktično i teorijski mogu prevazići tek u socijalizmu.)

II

Kako se ova istoriska kontroverza u filozofskim metodama ispoljava na terenu etike?

Ovu, samosaznajnu formu ljudske svesti klasični marksizma nazivali su ideologijom. Ideologija je neposredna afirmacija i emanacija »psihologije društvenog čoveka« (Plehanov), neposredni odraz mesta, uloge, položaja čoveka u objektivnom svetu (prirodi i društvu). Da bi se tačno odgovorilo na pitanje šta je ideologija, kakve su njene forme i zakoni razvoja, mora se ovom problemu prići iz najmanje dva osnovna aspekta: sociološkog i filozofskog (gnoseološkog).

Ideologija je uvek neposredni odraz materijalnog odnosa ljudi u društvu, uvek je konkretno društveno-istorijski određena i uslovljena. Sociološki tretirati društvenu svest, znači dati toj svesti konkretan istorijski sadržaj. Analiza »sociološkog ekvivalenta« (Plehanov) ideološke svesti je *conditio sine qua non* njene prave naučne analize. Mora se ispitati ono materijalno biće koje u krajnjoj instanci određuje sadržaj i forme društvene svesti. Ali je neophodan još jedan aspekt, gnoseološki (filozofski), koji treba da objasni na koje se sve načine odražavanje objektivnog sveta prelama kroz konkretnu psihologiju društvenog čoveka, kakvi su i koji zakoni relativno nezavisnog kretanja ideologije. Nedostane li jedan od ova dva aspekta pada se ili u vulgarni sociologizam, koji isključuje razumevanje specifičnih zakona kretanja ljudske svesti ili u gnoseološke filozofske spekulacije sub specie aeterni, kojima antiistorijski i na osnovi apstraktnih gnoseoloških razlika nastoji da se objasni društvena svest, njene forme, poreklo itd.

Kako etika treba da ispituje jednu posebnu formu ideologije — moral? Etika nije nauka o moralu u onom smislu u kojem je definiše Kant i neokantovci, kao filozofija normi, regulativa o dobrom i pravdom u ljudskoj volji. Etika nije čisto normativna nauka, koja iz čiste apriorne svesti određuje moralne norme.

Ali etika nije ni čisto deskriptivno-eksplikativna nauka kao kod pozitivista. Po njima zadatak etike kao nauke je da objasni činjenice onakve kakve one jesu; u etici se ne sme vršiti nikakvo ocenjivanje tih činjenica, jer to znači zamenjivanje pojmova o vrlini koje ima ispitivač sa konkretnim moralnim činjenicama. Moralne činjenice treba objasnjavati i uređivati samo prema konkretnim socijalnim odnosima, a ne preko nekih apriornih shema. Jer, savest, izvor moralnih normi nije jednom za uvek data i ista, već stečena individualna moralna svest koju stvaraju objektivni, prirodni i društveni faktori i koji se potpuno menjaju s promenom tih faktora.

Ali ovakva ekskluzivno-sociologistička metoda proučavanja moralnih fenomena je druga nenačuna krajnost, jer, ponašanje i savest nisu samo prirodni, objektivni fenomeni i određeni društveni odnosi, već su i posebna forma stvaralačkog subjektivnog odraza objektivnog sveta, pa se ne mogu objasniti ako se zapostavi objašnjenje zakonitosti kretanja te subjektivne strane (koja je uvek relativno nezavisna od prirodno-socijalnih faktora). Etika ne može da uđe u svoj predmet van aspekta »osnovnog pitanja« u filozofiji (van gnoseološke problematike).

Po marksističkoj etici, koja uzima za svoj princip nerazdvojenost teorije i prakse, moralni nisu ni samo sudovi, ocene (ako bi bili samo to, onda bi ti sudovi bili apriorni), ni samo »ponašanje«, društveni odnos, već i jedno i drugo. Istraživanje moralnih normi, idealnog vrednovanja bez ispitivanja sociološkog ekvivalenta njihovog zaista je metafizička spekulacija. Ali ispitivanje moralnih »običaja« bez veze sa njihovom vrednosnom stranom (subjektivna strana) dolazi do nepremostivih teškoća kad hoće da pronađe ono što je opšte među svim moralnim fenomenima, te naučnu etiku svodi na relativističku etografiju.

Ekskluzivno-sociološka analiza morala ne može dalje od onoga što su već rekli i »marksisti«, socijal-reformisti, Kaucski, Maks Adler, Plehanov i dr. Zapostavljajući gnoseološki aspekt u proučavanju morala, oni nisu mogli da naučno pronađu fundacije etičkih sudova. Oni su savest biologistički, spenserovski objašnjavali »socijalnim instiktima« (znajući kao i Hegel samo za jednu gnoseološku orijentaciju naše svesti — diskurzivno logičku), a moral proglasili za formu otuđenja društvene svesti. Ovo se argumentisalo na sledeći način: Egoistički pojedinac i moralna ličnost dva su pola jedne iste suprotnosti. Razlikovanje dobra i zla niklo je iz osnova eksploatacije i van tih odnosa nema nikakvog smisla. Moralna ličnost je fetišistička ideološka hipostaza onog društvenog bića koje u svom »empirijskom životu« vodi otuđeni »nemoralan život«. Jer, osnovna karakteristika moralnih normi je raspon između postulata, idealnog normiranja i egzistencije, bića. Ovaj raspon ima svoju osnovu u čoveku koji je homo duplex (u kojem postoji raspon između njegove društvene esencije i nedruštvene — klasne egzistencije). Izgradnjom totalnog, komunističkog čoveka (ukidanjem ovog raspona) nestaje izvora potrebe za idealnim vrednovanjima. U komunizmu neće biti morala.

Tako se linijom samo sociološke analize došlo do svojevrstne idealističke hipostaze komunističkog univerzalnog čoveka (prestanak daljeg razvoja čoveka i društva). Kod nas je drug M. Kangrga iz Zagreba u člancima: »Marksizam i etika«, — »Republika« 6/52 i »O ideologiji«, — »Pogledi« 11/53 zastupao isto gledište. On svaki vrednosni sud proglašava za iskrivljenu ideološku spoznaju shvatajući marksovog totalnog čoveka na gnoseološkom planu više hegelijanski kao panlogičko biće, negirajući postojanje raznih saznanjnih orijentacija naše svesti.

Suprotnost između moralnog postulata i egzistencije nije dokaz nemoći ove forme društvene svesti, već njene premoći, dokaz aktivnog odnosa čovekovog prema objektivnom svetu. Preko moralnog vrednovanja čovek na poseban način »očovečuje« objekat. Nužni tok pretvara u planski organizovanu, slobodnu voljnu radnju. Zato se moralni sudovi moraju ne samo sociološki, već i gnoseološki fundirati.

Moral je poseban način saznavanja objektivnog sveta. Zato bez gnoseološke analize etika ne može da naučno ispita svoj predmet. Problematika »osnovnog pitanja« (Engels) u filozofiji je njena centralna problematika.

Miladin ŽIVOTIĆ

Tema: studenti i društvo

Između redakcije lista »L'Etudiant socialiste« organa Socijalističke omladine Francuske i redakcije »Studenta« ugovoreno je da prva tema zajedničkih diskusija bude »Studenti i društvo«. Diskusija će se voditi u oba lista uporedo i to na taj način što će se u isto vreme pojavljivati stav oba učesnika diskusije.

Članci koje donosimo pretstavljaju polazne tačke za diskusiju. Diskusija će se, nažalost, odvijati nešto sporije, jer list francuskih drugova izlazi dvomesečno, ali smo sigurni da će ona biti od obostrane koristi.

O. BURGELIN

Društvena determiniranost studenata

Iako ih je izabralo, odredilo i usmerilo buržoasko društvo u punom opadanju, francuski studenti zauzeli su u tom društvu mnogo značajnije i naročito drukčije mesto od onoga koje im se htelo dodeliti. Društvo je želelo studente, a našlo se pred studentskim pokretom.

Ali, ne usudujući se da izabere između solidarnosti s režimom iz koga je proizašao i neophodne borbe za svoj razvitak, studentski pokret je, isto kao i društvo čija je on nepravna slika, žrtva protivrečnosti. Samo bi evolucija društva uopšte mogla da dovede do njihovog uklanjanja.

I DRUŠTVENA ODREĐENOST STUDENATA

Studenti francuskih univerziteta regrutuju se na klasnoj osnovi. Dve trećine studenata je iz imućnih porodica. Ali, ovakvo stanje ne traje i dalje samo iz razloga ekonomske prirode. Skoro 20% studenata su deca nižih činovnika i sitnih nameštenika, dok su samo 3% deca poljoprivrednih i industrijskih radnika. Međutim, prihod ovih dveju društvenih grupa ne razlikuju se mnogo, a druga je i pored toga i mnogobrojnija.

Treba li to da znači da su uslovi života za studente uglavnom zadovoljavajući. Država dodeljuje stipendije otprilike svakom šestom studentu, kada se smatra da su mu domaći prihodi nedovoljni. Pa ipak su životni uslovi često prilično teški. Manje od polovine studenata živi kod roditelja, pa čak i oni nemaju uvek dobre stanove. Studentski gradovi mogu da prime samo svakog desetog studenta. Svaki četvrti student mora da nađe zaposlenje da bi se izdržavao. Naročito je težak položaj stipendista, koji u načelu ne smeju biti zaposleni, i pošto je prosečni iznos stipendija vrlo nizak. Nijedna stipendija ne dostiže životni minimum.

Ekonomska i društvena selekcija studenata nije, dakle, bila dovoljna da im osigura pristojne uslove za život. Izabrani iz jedne povlašćene klase da bi bili povlašćeni, oni ipak pate od značajnih ekonomskih teškoća.

II ŠKOLSKO OPREDELJENJE STUDENATA

Tehnički razvoj jedne moderne nacije zahteva izvestan broj prirodnjaka i tehničara, broj koji se neprestano povećava. No, u Francuskoj broj studenata prirodnih nauka raste vrlo sporo, dok su pravni i filozofski fakulteti preopterećeni. Međutim, jedino su studenti prirodnih nauka sigurni da će naći zaposlenje.

Bilo bi besmisleno propisivati ovu pojavu lošim namerama, slučajno ili otuđeno naučnom duhu kod Francuza. Društvo ima uticaja i na izbor studija. Filozofske studije i slobodne profesije imaju veliki prestiž. U srednjoj školi naučno obrazovanje mnogo je slabije od nastave takozvanih humanih predmeta. Gimnazijisti su, znači, usmereni ka preopterećenim pozivima, dok centri za profesionalnu orijentaciju ne raspolažu dovoljnim sredstvima za uticanje u suprotnom smeru.

Nema tu nikakve tajne: francuski kapitalizam je odavno odustao od oštre konkurencije, od liberalizma i ekonomske ekspanzije. On sad dela potpuno maltuzijanski i gleda samo da sačuva svoje privilegije. Da li jedno društvo koje u ekonomskom pogledu stoji u mestu može sebi dozvoliti velik broj istraživača i inženjera, a da ne porekne samo sebe?

Nastava prirodnih nauka preživljava u Francuskoj strahovitu krizu. Nema dovoljno nastavnika i isto tako ni najmanje nade da se oni nađu u generacijama koje pristižu. Nema mesta za studente. Svi fakulteti pate od nedostatka prostora, a naročito prirodnjački, pre svega Pariski koji okuplja skoro polovinu studenata prirodnih nauka. On nema dovoljno potrebnih laboratorija ni sala.

Tako studenti, mada su skoro svi buržoaskog porekla, trpe od protivrečnosti koje su oko njih. Oni koji su zaklonjeni od neposrednih ekonomskih teškoća, nisu zadovoljni svojim radnim uslovima i uznemireni su zbog svoje budućnosti. Najveći deo njih ne vodi računa o dubokim uzrocima tih teškoća, već negoduje protiv onoga što mu je najbliže.

III STUDENTSKI POKRET I NJEGOVA OSTVARENJA

Francuski studenti su preterani individualisti. To je jedno od najvažnijih obeležja sredine u kojoj žive, ali je isto tako posledica školskog sistema koji se sastoji od veoma malog broja časova — skoro nikada obaveznih — i od čestih ispita ili konkursa. Studenti, isto tako, ne vole da se okupljaju u organizacije ili političke partije. I pored toga sve veći deo pristupa nacionalnoj uniji francuskih studenata (UNEF).

UNEF je pre svega organizacija koja obavlja ogroman posao pružanja pomoći studentima svim raspoloživim sredstvima. Ona je osnovala turističke, sportske i statističke urede (OTU, OCCU, BUS), nekoliko sanatorijuma, nacionalni centar i pokrajinske centre rada koji se bave ekonomskim, socijalnim i kulturnim potrebama studenata i, pre svega, Kasu za uzajamnu pomoć francuskih studenata (MNEF) koja se bavi socijalnim osiguranjem studenata i potpuno je u njihovim rukama.

Zbog toga i materijalnih olakšica, a ne zbog svesti o potrebi nekakvog sindikalnog organizovanja, jedna trećina studenata su članovi UNEF-a, osveščivanje se vrši u redovima UNEF pošto se ona posle oslobođenja nije više zadovoljavala pružanjem materijalne pomoći. Ona je počela da brani studentske interese na sindikalnom planu. Organizovala je štrajkove 1947, 1951 i 1954 godine. Odlučila je da brani interese studenata da se sukobljava sa vladom sve jačom i jačom snagom. Poslednje zime naročito, ona je vodila ogorčenu četvoromesečnu borbu i uspela da, uz pomoć parlamenta i sindikata prosvetnih radnika, prisili vladu da poveća za 50% kredite za pomoć studentima i za univerzitetsku opremu.

Tako studenti teže da zauzmu sve značajniju i značajniju ulogu vodeći, s jedne strane, važne organizacije i boreći se s druge strane, za bolje životne uslove.

IV PROTIVREČNOSTI U STUDENTSKOM POKRETU

Međutim, studentski pokret se sudara sa izvesnim brojem unutrašnjih protivrečnosti.

Prva od njih ima svoj koren u položaju studenata. Srazmerno s povećanjem broja zadataka i studentskih organizacija, javlja se potreba za sve većim brojem tehničkih lica koja poseduju izvesnu zrelost, poznavanje stvari i iskustvo i koja su u stanju da posvete dosta vremena svome poslu. Teško je naći te kadrove među studentima koji se ozbiljno bave svojim studijama. Postoji,

znači, problem koji nije bez izvesne sličnosti sa pitanjem koje postavlja vođenje jedne fabrike od strane samih radnika. Ali, ono ne izgleda više nepremostivo. To pokazuje primer MNF gde tekuće poslove i administraciju obavljaju činovnici, dok se rukovodstvo u potpunosti nalazi u rukama studenata.

No, druga protivrečnost je mnogo ozbiljnija i izgleda za sada mnogo teže premostiva. Da bi se borila za studentske interese, UNEF je bila prinudena da proglasi izvesna načela koja se u potpunosti ne slažu s društvenom stvarnošću. UNEF je naprimer zauzela stav u prilog demokratizacije i opšte reforme školstva. Ona se takođe borila za primenu svojih načela. Ali, kako je većina sadašnjih studenata to, samo zato što im to dopušta srazmerno visok položaj roditelja, sve izgleda tako kao da francuski studenti teže da ponište svoje sopstvene privilegije. To se nije desilo jer je režim nemoćan da osigura pristojne radne i životne uslove tim nosiocima privilegija. Iako je velik deo njih neprijateljski raspoložen prema svim revolucionarnim snagama, studenti su postali protivnici reakcionarnih vlada. Oni nisu mogli da dopuste nazadnu politiku u oblasti koja ih se najviše neposredno tiče: nedostatku kredita za nacionalno vaspitanje.

Ali, sve do ove godine borba je bila plašljiva i puna oklevanja. Veliki broj studentskih rukovodilaca plašio se u stvari da zauzima položaj leve napadajući desničarske vlade. Tako se desilo da su novembra 1952 godine rukovodilci UNEF organizovali štrajk a zatim, posle nejasnih obećanja ministra prosvete, u ranu zoru izdali suprotno naređenje. Prvi put se ove godine UNEF borila do kraja. Zanimljivo je napomenuti da je predsednik UNEF Musron, budući lično neprijateljski raspoložen prema glavnom studentskom zahtevu za »ranije plate« kao uslov za demokratizaciju višeg školstva, ipak sam organizovao u vodio borbu studenata za demokratizaciju školstva. Ali, ova borba nije uspela i ne izgleda da će uskoro doneti plodove.

UNEF je sada sposobna da se energično bori za materijalne interese studenata. Ali, ona još uvek oseća solidarnost s buržoaskim društvom. U mnogim tačkama opšte politike, UNEF je otvoreno nazadna; u njoj vlada kolonijalizam na jedan vrlo neprijatan način.

V BUDUĆNOST STUDENTSKOG POKRETA. STUDENT U SUTRAŠNJEM DRUŠTVU

Teško je sagledati budućnost studentskog pokreta pošto će ona svakako biti određena razvojem celokupnog društva.

BORA PAVLOVIĆ:

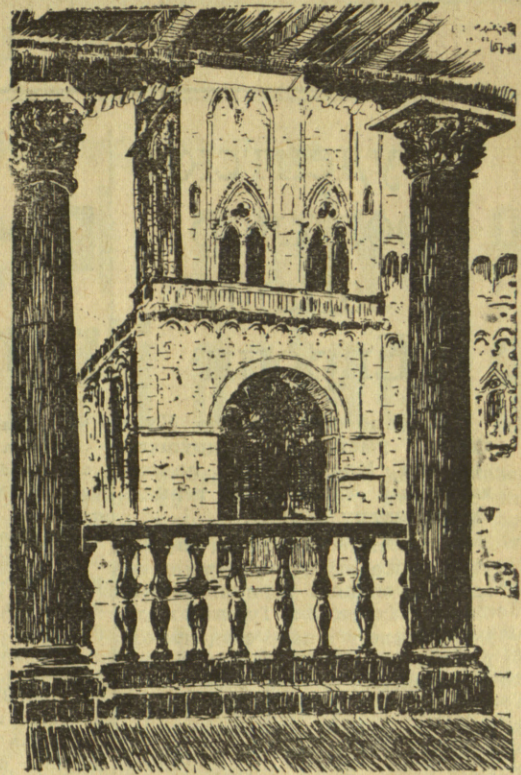
Uloga inteligencije

Tema o kojoj vodimo diskusiju u svom najopštijem, teoriskom aspektu, može se razmatrat u dva pravca.

Pre svega, kao deo jedne šire teme, šireg problema mesta i uloge inteligencije uopšte u društvenoj zajednici. Kao što je poznato, raznovrsne buržoaske društvene teorije (a i ranije teorije — korenj su negde još u antičkoj filozofiji), tu ulogu vide u dejstvu inteligencije kao samostalnog, posebno formiranog sloja sa odlučujućom ulogom zbog premoći u obrazovanju — u formiranju i razvoju zajednice. Izuzev saglasnosti u ovom osnovnom stavu, te društvene teorije svoje poglede raslojavaju na vrlo širokom frontu od Platona do Džemsa Bernama, od filozofa kao vladajućeg sloja, do privrednika, menadžera, organizatora proizvodnje kao odlučujuće snage. Naravno, sve to u određenom prostoru i vremenu i neposredno zavisno od određenih društvenih formacija.

Naši pogledi temelje se na stavovima: A inteligencija nikada nije bila i po svom položaju u odnosu na proizvodne snage ne može ni biti poseban, čvrsto formiran, samostalan deo društva; b) inteligencija je u predsocijalističkim formacijama pokretni, labilni deo koji gravitira uvek prema odlučujućem društvenoj snazi; c) u socijalizmu ona je sastavni deo radničke klase, čvrsto vezana, stopljena s njom u borbi za socijalističko društveno uređenje.

To stapanje sa idejama i akcijom radničke klase i jeste bitna karakteri-

R. LUKOVIĆ

Iz Trogira

Nema ni najmanje nade da će se socijalni sastav univerziteta promeniti u značajnoj meri dogod se ne promeni politički režim, ili bar njegova osnovna orijentacija. Ipak, nema nikakvog razloga da se zaustavi proletarizacija studentske sredine i njen razvoj prema sve jačoj političkoj svesti.

Treba se nadati da će studenti uspeti da sačuvaju i razviju prava upravljanja koja imaju u izvesnim oblastima. Možda će uspeti da učestvuju i u upravljanju univerzitetima. Vodeći već restorane, hotele, kulturna udruženja i naročito socijalno osiguranje, studenti teže da u društvo uključe izvesne odnose koji pretstavljaju socijalizam. Sada studenti u Francuskoj imaju u svojim rukama značajna prava upravljanja koja po svome društvenom uticaju imaju važnost ravnu sindikalnoj borbi. (Zbog toga što nisu sagledali, komunistički studenti su izgubili svoje sledbenike u studentskoj sredini. Oni su se najviše usmerili ka borbi za studentske zahteve. Možda bi oni, kao sovjetski studenti, želeli da budu dobro nahranjeni nemajući nikakva prava upravljanja?)

Ali, studentsko samoupravljanje nije lek koji sve leči. Položaj studenta u društvu neće biti zdrav sve do dana kada se viša nastava demokratizuje, kada ona bude raspolagala kreditima i prostorijama, kada bude prilagođena potrebama nacije sa razvijenim ekonomskim životom. To sve znači da smo daleko od kraja.

Preveo: V. Dimitrijević

stika mesta i funkcije inteligencije u FNRJ. To je i bitna karakteristika mesta i funkcije studenata.

U drugom vidu tema se može razmatrati i kao principijelan problem jedinstva omladinskog i studentskog pokreta i njegove uloge u društvu. Od čega se pri tome polazi?

Mladi ljudi, iako po klasnom poretku, vaspitanju i pogledima koje imaju različiti, upućeni su — u buržoaskom društvu na što tešnje, jedinstveno organizovanje. Jer, bitni su upravo zajednički interesi mladih — zajednička borba za politička i ekonomsko socijalna prava, za punu slobodu razvoja ličnosti, za pravo na školovanje i drugo.

Tom jedinstvu suprotstavljaju se interesi pojedinih partija i grupacija. Tu fazu ogorčene borbe protiv rasepcikanosti, razjedinjenosti studenata, prošao je jugoslovenski studentski pokret u vremenu od 1932—1944 godine. Za to vreme — ovde proces samo skiciramo jer je to posebna tema, — studentsko jedinstvo dobijalo je, uporedo sa promenama u društvu, prvo vid akcionog jedinstva (jedinstva na pojedinim akcijama od opšteg značaja) da se već 1939/40 godine, a naročito u toku rata oformi kao političko jedinstvo (kao jedinstvo u pogledu osnovnih političkih ciljeva). U ovom smislu studentski pokret razvijao se od 1944 godine nadalje ka ostvarenju ideološkog jedinstva. Taj proces je i danas u toku. (Možda će ovako ocr-

(Nastavak na 12 str.)

Студентски фолклор у западној Европи

Сазнајемо да фолклор Културно уметничког друштва „Бранко Кривошевић“ полази данас на тромесечну турнеју кроз Западну Европу.

Фолклор је позван од стране Француске студентске уније на основу успешне турнеје ансамбла по Израелу и Турској када је фолклор овог студентског друштва стекао и међународну репутацију.

После првог концерта у Паризу двадесетосморо студената наставиће турнеју по Западној Немачкој, Данској, Шведској, Норвешкој и завршити је иступом у Енглеској.

Ансамбл воде Д. Љубојевић и П. Правица, а као уметнички руководилац одлази Бранко Марковић.

У просторијама Друштва последњих дана владала је живост. Сређивла су се питања студија од којих ће чланови ансамбла задуго бити одвојени. Надамо се да ће ансамбл поновити своје пређашње успехе и западноевропској публици живо и верно приказати наш фолклорни ритам и мелодије.

P.

Посете професора међународног права прошлог месеца

Прошлог месеца боравио је у Београду професор Универзитета Међународног јавног права у Ексан Прованс-у стручњак за ратно и ваздухопловно право као гост југословенског удружења за међународно право.

У Југословенском црвеном крсту одржао је предавање „О медицинском праву“, а претходно је одржао консултовање са докторантима у Институту за међународне студије на Правном факултету о извесним питањима у вези са Женевским конвенцијама од 1949 године и другим питањима из области међународног јавног права.

Професор Ла Прадел посетио је и Загреб, где је такође одржао предавања из Међународног јавног права.

B.

POVODOM RASPODELE POMOĆI REPUBLICKOG IZVRŠNOG VEĆA

Brzo - nedovoljno pripremljeno

(Nastavak sa 1 strane)

● Скала доделе помоћи изгледа овако: студент чији укупни приходи не достижу 1000 динара, добија 2500 динара; са приходом од 1000 до 2000 добија 2000 динара помоћ, са приходима 2000—3000 din. — 1500; приходи од 3000—4000 — помоћ — 1000 динара, а приход до 5000 — помоћ — 500 динара.

Као опште може се рећи да су нерасмерно помогнути студенти чији су родитељи пољопривредници или самосталне занатлије. У сваком случају грешка је у томе што су приходи породице додељени на све чланове и део који (математички) припада студенту у свим случајевима додан суми дејег додатка, тј. и у оним случајевима где је логично да породица не може да одвоји ништа студенту од својих прихода. Колико је овај начин, применjen generalno, неправилан показује следећи пример: студент има мајку која prima 4000 din. пензије и 3000 дејег додатка за sina. Комисија дели 4000 на два дела, 2000 додаје суми дејег додатка, долази до закључка да студент има приходе 5000 и додељују помоћ од свега 500 din. Дакле, комисија „матра да та жена, negde u unutrašnjosti, може да живи са 2000 динара.

● За приходе пољопривредних и занатлијских домаћinstava узимана су уверења у којима је назначен годишњи приход домаћinstva. Свакоме је јасно да ови приходи, који се израчунавају на бази катастра или процене poreskih komisija, nisu apsolutno tačno kao приходи porodica koje primaju плату. То је јасно нарочито сада када цене пољопривредних производа и занатских услуга расту. Ипак, комисија је узела да су ове процене тачне и према njима додељивала помоћ, verovatno nemajući друге погодне elemente ocenjivanja pri ruci.

Због касних припрема дошло се у ситуацију да су спискови о додељеној помоћи били завршени тек крајем новембра, а конференције студената на којима је требало diskutovati о сваком поједином случају држале су за време празника. Како је велики број студената tada bio van Beograda, а и због same nepripremljenosti конференција и студената, one nisu дале онећване rezultate: nisu poslužile, bar donekle, kao korekcija zaključaka koje је комисија učinila, raspolažući samo dokumentima.

Комисија nije dovoljno vodila računa ni о učenju студената. Има primera да су помоћ dobili и oni stu-

денти који су због slabog učenja izgubili pravo на stipendiju или дејег dodatak.

На крају треба истаћи да су и сами студенти доста učinili да дође до ове збрке — одуговлачења, br svega onoga što она povlači zа sobom. Огромна većina njih nije на време podnela уверења, или су та уверења nepotpuna и netačna.

Ове грешке стоје. О njима се данас naveliko diskutuje међу studentима. Али по grupama. Заиста је šteta што се о томе nije diskutovalo ranije, или bar на konferencijama. У сваком случају треба još од сада razmisliti наћи nov ključ raspodele, и избећи садашње грешке приликом будућег одмеривања.

MILORAD STOJANOVIĆ

INDEX

Službenik dekanata Filozofskog fakulteta, vratar pred administracijom čini »uslugu« studentima na ovakav način: kupio је читаве hrpe obrazaca — prijava за dobijanje novih mesečnih karata за Gradski saobraćaj и даћких objava за putovanje kućama и prodaje ih ispred kancelarije administracije — prijave по pet и sedam dinara (а kupio ih је kod Gradskog saobraćaja по два dinara komad) и objave по 20 din. komad, а на železničkoј stanici staju 5 dinara.

С обзиром на број студената на факултету, ovaj će čovek моћи да zaradi dobre pare. Interesuje нас само ко му је dao или odobrio ovakvu ideju?

Blagica RAJČIĆ, student
Filozofskog fakulteta

Подела помоћи у општој студентској мензи

У студентском ресторану број 1 у улици Светозара Марковића храни се око 1900 студената са разних факултета. Од овога броја је око 450 другова добило дотације за побољшање исхране. Важно је изнети неке појединости о начину поделе ових средстава. Комисија која је радила на одређивању висине дотације сваком појединцу, имала је велики, веома деликатан и незахваљан задатак. На крају када су поједине молбе решене, комисија је сазвала састанак оних другова који су добили помоћ. На том заједничком састанку који је одржан у недељу 17. м. са свим друговима који су били истакнути на списку, било је неколико исправних примедби на рачун израде скале. Углавном, било је највише оних који су тражили објашњење због чега су одбијени. Комисија овог ресторана је давала увек исти одговор: „По скали не можете добити, јер ваши лични приходи прелазе преко 5000 дин. итд. итд.“ Но, ипак су на крају решени и они случајеви који су по документима имали лични приход до 5.000 дин, а дефакто га нису имали, јер се на лични приход студената додавао још и део прихода очеве или мајчине плате која је добијена када се очева или мајчина плата дели са бројем чланова. Ово је најслабија страна ове расподеле — тако се бар видело из дискусије. На овај начин су другови који су заиста сиромашни и који живе можда само од стипендије деканата или лечјег додатка били погођени. Но, и ту се нашло решење, да се друговима помогне. Тако је око 450 студената који се хране у студентском ресторану број 1 добило просечно по 1800 дин. Највећи број дотација и у највећој висини добијали су већином студенти прве године.

Стеван ВАЛЧИЋ

Ispravka

ODGOVORNOM UREDNIKU LISTA »STUDENT«

Moli se Uredništvo да на основу čl. 10 Zakona о štampi objavi ispravku koja се odnosi на uvodni članak »Izigravanje uredbe о slobodnom upisu«, otštampan у listu »Student« br. 20, од 3 septembra 1954 godine, са potpisом M. S.

У наведеном članku netačno су pretstavljene činjenice о upisu svršenih učenika srednjih и stručnih škola на geografsku grupu Prirodno-matematičkog fakulteta у Beogradu. У članku се tvrdи да су на geografskoј grupи од 300 kandidata — svršenih učenika srednjih и stručnih škola, položiли dopunski ispit samo trideset. Međutim, по spisku Dekanata taj ispit trebalo је да polažu 294 kandidata. На ispit је došlo svaka 136 svršenih učenika srednjih и stručnih škola од kojih су 23 kandidata položiли ispit из geografije, а četiri kandidata nisu položiли ispit из geografije. Prema томе dopunski ispit за upis на geografsku grupu položiло је devetnaest kandidata.

За katedru geografije Prirodno-matematičkog fakulteta,
B. Z. Milojević, prof.

Suvišno bi bilo да ponovo pišemo — у dva broja smo to činili о dopunskim ispitima на Prirodno-matematičkom fakultetu. Ispravka и не pokušava да pobije naše osnovne primedbe. Она čitav problem svodi на broj čanu tačnost, zanemarujući sve ostalo. Očevидno, zato ima dovoljno razloga.

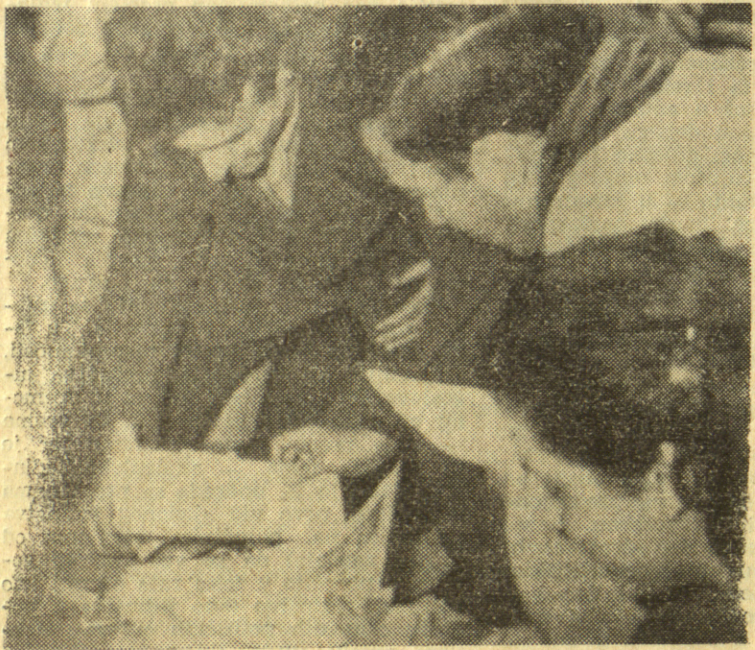
Šta се ispravlja у pogledu brojki? Umesto našeg podatka да је од 300 kandidata položiло 30 да је се podatak да је bilo prijavljeno 294, а да је položiло 19!

Sasvim је razumljivo što је на ispit išlo samo 136 svršenih učenika srednjih и stručnih škola. Ostali су из prethodno добијених obaveštenja и sami zaključili да нема svrhe polagati tako postavljene ispit.

Zakon о štampi obavezuje Redakciju »Studenta« да objavi ispravku. Redakcija »Studenta« bi to učinila и bez pozivanja на Zakon јер smatra да ispravka sama за себе dovoljno јасно govori.

Redakcija »Studenta«

SLIKA NEDELJE

Neka vas ne čudi ova gužva! То наш kolporter, pored »Studenta«, prodaje и bioskopske karte за studentske pretstave, koje се на ovaj način mogu добити lakše, јевтинije и за sve premijerne filmove.

Varijacije na rudarske

Velika nova siva fakultetska zgrada на uglu Dušine и Dalmatinske ulice vrlo kratko је tiha preko dana. Možda samo nekoliko noćnih sati. Sada је jutro! Pola sedam! I то је već ono vreme kada njeni hodnici počinju oživljavati. Pristižu prvi studenti. Lica су im rasanjena и nerasanjena, и još се jedva naziru у onom čudnom atmosferskom amalgamu jutarnjeg polumraka и guste palilulske magle. Eh — razmišljaju oni sada možda, а narочito ponekad tako у neko poslepraznično jutro kad су од neke sinoćnje igranke neispavani и pomalo zlovoljni: — да li znaju spavači са drugih fakulteta kako izgleda ovaj reski ranojutarnji и pozno jesenji vazduh beogradski.

Inženjersku spremu и titulu, teže је и napornije добити nego mnogo drugu. Majstorstvo је, stotine metara се strmoglavljivati liftovanima у dubine prošarane krtičastim katakombama starih и novih vekova. Јер tamo dole у većim mrakovima, slabо razbijenim lepim živicima rudarskih lampiča, vrebaju otvoreno или potajno najraznovrsnije sile stihiske. I zato nije prijatno često puta čuti romantični žubor vode nekog podzemnog potocića koji bi naš go-

re на površini sigurno razdragao. Јер žubori су у dubinama često vesnici и simptomi nenađenih kataklizm и poremećene ravnoteže podzemnih blokova. Zato rudari и oni са titulama и oni без njih, gaze по podzemlju napregnutog sluha, а često možda и mahinalno, opipavaju nežno svojim tvrdim prstima у prolazu, uzgred — jake hrastove okovane podgrade на novim и starijim potkopima, да li су dovoljno jake и да li су dovoljno okovane.

— Ali stop. Stanimo. Čuje се glas zvona, dug и prodoran pun strepnje. I bat mnogih koraka. То је sigurno uzbuna. У nekom oknu се desila nesreća... Treba spasavati...

Neko ме hvata за rame. — Kolega kakvo okno spominjete, sva су okna на prozorima zatvorena! Или, možda vežbate ulogu, за skok preko kože — najlakše ćete се spasiti ako požurite на predavanje, već је zvonilo за početak.

— Čekajte, čekajte. Ја sam се izgubio у nekim asocijacijama. Ја и nisam rudar. Došao sam заправо samo да pišem о vama и setio sam се jedne posete rudniku и ovo vaše zvono ме је uzбunilo.

— А šta ste то hteli да pišete о nama?

— Pa spremate skok preko kože о kome се на drugim fakultetima malo zna. Treba im razjasniti. Nego možda bi mogli да mi pomognete! Odvedite ме у vaš fakultetski odbor. Jednom rečju pomozite mi да nešto napišem.

А зашто baš vi да napišete sve? Zar не bi mogao naprimer и ја nasmejala се upitno apsolventkinja са koјom sam razgovarao.

— Utoliko bolje. I tako smo pošli duž dvestometarskog hodnika kome се jedva kraj dogledavao. Samo poneki zakasneli student uiazeći на prstima у učionice narušavaо је тишину. Ušli smo и mi на jedan čas. Sala prepuna. Glave pogнуте nad sveskama по kojima ravnomerno šetaju olovke.

— Је li то slučajno ovako puna sala?

— Ne — odgovara koleginka rudarka šapatом — у tome се mi razlikujemo од drugih. Nama су dolascи на predavanja ušli у naviku и neku vrstu samodiscipline. Јер, без redovnog pohađanja нема ništa од ispita. Nama izgleda neshvatljivo kada neko са drugog fakulteta kaže да не poznaje другове са svoje године,

PRIPREMAJU SE GODIŠNJE SKUPŠTINE
PO DOMOVIMA

Da li su moguće uštede u Studentskom gradu

— mišljenje jednog stanara —

Od postanka Studentskog grada praksa upravnih odbora bila je: omogućiti svakom studentu da s minimalnim novčanim sredstvima podmiri sve potrebe, kako bi se što bolje omogućilo nesmetano studiranje. I to se postizalo veštačkim smanjenjem rashoda, raznim uštedama itd. U tom cilju godišnje skupštine su donosile zaključke da se broj radnika i službenika svede na minimum, da se ograniči upotreba električne energije da studenti sami čiste sobe itd. U tome se išlo i tako daleko da nije bio zadovoljen ni minimum radnika i službenika koji je zakonom predviđen. Čistačice su se redovno Takav način poslovanja nije bio održiv i zahtevao je temeljnu reorganizaciju, onda se pošlo u drugu

Popunom starih i uvođenjem novih radnih mesta udvostručeni broj radnika i službenika, ukinuto je ograničenje električne energije, a sobe su ponovo predate na održavanje čistačicama. Uporedo sa ovim povisilo se i prosek uplate stanarine. Broj radnika i službenika koji su na teretu uplata iznosili 67 i pokazuje tendenciju stalnog porasta. Ukupan platni mesečni fond sa socijalnim do prinosom iznosi 610.182 din., osvetljenje 180.000, a potrošnja vode 113.000 mesečno. Materijal za čišćenje zgrada iznosi 222.456 dinara, pranje posteljine 214.500 din. Za potrošnju ogrev u toku ogrevne sezone, studenti srazmerno plaćaju preko cele godine i iznosi oko 300.000 mesečno. Ako se tome doda fond za održavanje zgrada, kancelariski materijal, održavanje vozila i drugo, onda je razumljivo da nivo stanarine po studentu iznosi nešto više od 1000 din.

Nesnalaznje upravnog odbora

U takvoj situaciji, upravni odbor se našao pred objektivnom teškoćom: ili povećati stanarinu, ili pasti u deficit. Prišlo se onom prvom i visina stanarine iz prošle školske godine od 700 din. povišena je na 1000 din.

Studenti opravdano postavljaju pitanje: da li je povišenje stanarine jedini opravdan način da se ne pad-

ne u deficit? Upravni odbor tumači to potrebom povećanja broja službenika, a studenti odgovaraju negativno. Poznata činjenica neograničene potrošnje električne energije u termičke svrhe mogla bi se ograničiti na najnužnije potrebe. Prosek uplata za svetlo u tom slučaju ne bi se kretao oko 180.000, već bi se snizio na 130.000 din. mesečno. Takođe su opravdani prigovori studenata da upravni odbor ne vodi dovoljno računa o rasporedu radnih mesta. Iz po dataka i grubog proračuna, evo kako izgleda stanje:

U ovoj školskoj godini otvorena je četvrta vratarnica koja nije bila naročito potrebna, osim u ogrevnoj sezoni. Tu je angažovano tri vratara. Postavljeni su nadzornici za svaku zgradu čija je dužnost da nadgledaju rad čistačica. Naime, ustalilo se mišljenje da studenti nisu dovoljna kontrola kako im se čiste sobe. Uveden je poseban odgovorni službenik za useljenje studenata, a pomoćnik upravnika ima za dužnost kontrolisanje rada menze iako tamo postoji šef koji direktno podnosi referat upravniku. Iz iznesenih činjenica koje ne pretenduju na konačno rešenje, vidi se da bi samo pri tim sitnim uštedama bio postignut efekat od 70 ili 80.000 mesečno.

LJ. STANKOVIĆ

Kako izgleda jutro u Dušinojulici — Učionice su uvek pune — Nekiput se i zadrema — Da liminerali uvek bješte — Klub kao iz bajke — Brige priređivačkog odbora — Scenario ima stotinu strana!

Trgao se, gleda ih začuđeno: Šta se vraga smeju, kao da se to njima nije nikada desilo. I vrlo ozbiljna lica ponovo dohvati šestar trljajući očne kapke.

Najinteresantnije mesto na fakultetu je sala rudarskih postrojenja. Puna buke i zujanja malih bušaćih garnitura, otkopnih čekića. Ima tu i eksploziva, drvenih profila, podgrada hodnika i niz drugih uređaja i čitava mala flotacija u minijaturi koja studentima omogućuje da nauče kako se odvaja jedan rudni mineral od drugoga, kao osnova naše savremene metalurgije.

Da svratimo naravno i u društveni klub, onaj nadaleko čuveni najbolji studentski klub Beograda. Stvoren od priloga velikih rudarskih kolektiva iz cele zemlje. Oličenje profesionalne solidarnosti starijih i mladih, rudara. Sve su fotelje, i sve u nacionalnom stilu. Šahovskim tablama, zakičen je skoro svaki sto i posmatračima takođe.

Neki čitaju, a neki, — pogledaj samo. Neki su se zavalili na naslone.

Koliko li cevi ima samo taj radio?

... A u fakultetskom odboru? Tamo su lica bogami zabrinuta.

ZABAVNI ŽIVOT NA MEDICINSKOM
FAKULTETU

Veče V godine Medicinskog fakulteta

Atmosfera ove zabavne večeri, na kojoj je bilo dosta zvanica, profesora, docenata, lekara i drugog nastavnog osoblja na čelu sa dekanom profesorom Neškovićem. Bila je tako prijatna, da se čovek osećao kao u svojoj kući. Program večeri je bio na visokom umetničkom nivou, jer su u izvođenju učestvovali naši istaknuti operski pevači, kao i ansambl španskih igara »Torez«. Jedino se može staviti primedba priredivačima što je se sa izvođenjem programa počelo skoro sat kasnije, pa je i on razvlačen. Iako je sala bila dupke puna, jer bilo je oko 600 ljudi, ipak je ostao izvestan broj onih koji nisu mogli da uđu. Posebno je pitanje zašto su ulaznice bile po 100 din. i gde će otići tih 60.000 din.

S. V.

Društveni klub Pravnog fakulteta priređuje u četvrtak 9 decembra „Veseli četvrtak“. Učestvuju članovi Vesele večeri Miodrag Petrović-Čkala, Rafajlo-Raf Maksić, Dejan Dufajlić, Petar Slobenski, Jovan Jovičić — gitara, ansambl Ђорђевић, Војин Поповић, Вука Шехеровић, Лале Новаковић, Павле Стефановић.

Početak u 20 časova u amfiteatru V na Pravnom fakultetu.

IZ STUDENTSKOG GRADA

Sprečiti podvale pri podeli dotacija

Centar pažnje i predmet razgovora ovih dana u Studentskom gradu jesu primljene dotacije. Istaknuti spiskovi okupljali su masu studenata. Svako je bio zainteresovan kako je ta pomoć podeljena. Ali spiskovi koje je istakla komisija nisu dali krajnju reč. Ko može dobiti pomoć, odlučivano je na sastancima studenata. Glavni cilj ovih sastanaka je bio da na njima studenti iznose svoja mišljenja, primedbe i predloge po pojedinim slučajevima. Međusobno poznavanje materijalnog stanja je trebalo da pomogne da se otklone propusti proistekli iz administrativnog razvrstavanja po kategorijama na osnovu uverenja.

Da je na održanim sastancima uzeo učešća veći broj studenata, verujemo da bi oni bili daleko uspešniji i plodonosniji. Ekonomski fakultet brojčano spada u fakultete koji imaju najviše stanara u Studentskom gradu, a na sastanku je bilo prisutno oko dvadeset studenata. I usvojen je onakav spisak kakav je došao od komisije. Ne može se poverovati, posmatrajući rad ostalih sastanaka, da nije bilo nikakvih zamerki niti primedbi. Na sastancima studenata po drugim fakultetima rad se odvijao približno onako kako se to zamislilo. Na njima su mađa ne u potpunosti rešavani slučajevi onih koji su primili dotacije a ne treba da ih uživaju. Kod pravnik iznet je naprimer slučaj jednog studenta koji je dobio pomoć, a otac mu je jedan od najpoznatijih advokata u Kraljevu. Na sastanku agronoma pojavio se ovakav primer: student je dobio dotacije u visini 2000 din. na osnovu uverenja, a stipendiju od 8000 din. je prikrrio. Takvih slučajeva da se stipendije, socijalne pomoći, pozajmice ili plate od nekog od članova porodice prikrivaju, bilo je relativno dosta. To pokazuju primeri sastanaka studenata filozofije, medicine i dr. Ali svi takvi slučajevi nisu otkriveni. Primedba je kod jednog dela studenata uzdržanost da iznose tako izrazite slučajeve iz neke bolećivosti i »kolegijalnosti«. Smatramo da je na ovim sastancima detaljnije i više trebalo objasniti karakter i namenu dobijenih dotacija. Da se čitav ovaj problem bolje objašnjavao, ne bi dolazilo do takvih primera da svaki student na sastanku iznosi svoj slučaj i zahteva da dobi dotaciju. (Primer — sastanak studenata filozofije). Ovim sistemom dotacija nije se mislilo niti je to bilo moguće rešiti u potpunosti problem ekonomskog obezbeđenja studenata.

Na ovim sastancima malo se vodilo računa o tome da su studenti koji su izgubili stipendije i dečje dodatke zbog slabog studiranja, sa motivacijom da imaju vrlo male prihode kod kuće, ponovo dobijali dotacije. Dakle, na jednoj strani im je oduzeta pomoć zajednice, što slabo studiraju, a s druge strane došla pomoć zajednice putem dotacija!

Ovakav sistem progresivne podelje dotacija nasuprot onom ranije linearom, uvereni smo, mnogo je pravičniji. Sada se postavlja pitanje, kad su već podeljene dotacije za ova dva meseca, da li je posao oko podelje pomoći namenjene ishrani studenata dobro obavljen. Moramo razumeti glomazan i komplikovan rad komisija oko skupljanja uverenja i pojedinačnog razvrstavanja u kategorije. Takav posao je tražio dosta vremena, a vremena je malo bilo. Trebalo je omogućiti studentima da rano dobiju 1 decembra. Nađeno je

privremeno rešenje koje obezbeđuje najpravilniju deobu u sadašnjim uslovima. Kod deobe pomoći za ova dva meseca učljivi su neki propusti koji se moraju imati u vidu za dalji rad na tom problemu. Jedan od tih i to važnih propusta, jeste neravnomernost položaj radničke i službeničke dece prema seljačkoj. Kako to izgleda? Studentima sa sela je celokupan prihod u porodici deljen na sve članove porodice podjednako. Znači, jedan student je imao isti deo prihoda kao i ostali članovi. A evo kako to izgleda u jednoj porodici koja živi od plate ili penzije. Otac zarađuje 8500 din. mesečno. Porodica ima četiri člana, među kojima je i jedan student. Student prima 3000 din. dečji dodatak. Prihodi studenta su ovako izračunati 8500:4=2.125 din. Sa brojkom 2.125 koja pripada po deljenju svakom članu sabira se i dečji dodatak i dobijamo prihod studenta od 5.125 din. Po ovome taj student ne može dobiti pomoć. Da li ta porodica može odvojiti onih 2.125 dinara za studenta i da li je moguće da ona tri člana žive u gradu sa 6.375 dinara mesečno. Pokazalo se baš da su studenti sa sela iako su srednjeg ekonomskog stanja kada u onako računati prihodi dobijali pomoć. Navešćemo samo primer jedne studentkinje koja dobija mesečno od 7—9.000 dinara, dobija pakete i dobro se odeva. Po uverenju ima pravo na dotaciju od 1.000 dinara mesečno. Takvih primera ima mnogo više.

Navešćemo jednu karakterističnu činjenicu. Čime se može tumačiti pojava da odjednom ukupna suma novca koja dolazi preko pošte Studentskog grada opada. Novac od kuće se šalje preko prijatelja u Beogradu ili Zemunu. Bojazan takvih studenata da im se doznaju mesečna primanja i time izgube pomoć je smanjila broj uputnica u pošti Studentskog grada. Nad ovom pojavom se mora ozbiljno zamisliti.

Mislimo da treba stalno poboljšavati sistem deobe dotacija da bi otklonili navedene nedostatke i sprečili da se izgrava pravilna raspodela pomoći.

A. MERENIK

USPELA POSETA

U čast 29 novembra, a na inicijativu Skopskog medicinskog fakulteta, Beograd je posetila grupa studenata iz Skoplja — kao gost Centралног друштvenog kluba studenata tehnike.

U toku svog trodnevnog boravka gosti su, između ostalog, posetili Kolarčev univerzitet, Medicinski fakultet i razgledali umetnički paviljon na Kalemđdanu. Zajedno sa članovima uprave kluba prisustvovali su predstavi „Romea i Julijeta“ u Jugoslovenskom dramskom pozorištu.

Drukovima je bilo ukazano gostoprимство u studentskim domovima „Ivo Lola Ribar“ i „Vera Blagojević“. Na drugarskoj večeri koju je klub organizovao za njih, gosti su izjavili da se veoma zadovoljni srdačnim prijemom i pozvali su jednu grupu studenata da poseti Skoplje. Ne zvanično smo saznali da je nekim gošћama boravak u Beogradu bio naročito prijatan, a takođe i to da ne neki naši drugovi vrlo rado posetiti Skoplje.

teme

to se kod nas ne može desiti, mi smo svi ovde na Rudarskom vezani jedni uz druge nekako prinosno, porodično skoro, upućeni jedni na druge. Ali radije izađimo da ne ometamo predavanje. Hajdemo eno tamo.

Vrata obična kao i svaka druga. Otvaramo ih bez šuma i ulazimo u prostranu prostoriju ispunjenu ormanima naizgled nezgrapnim i starim, ali to je samo prvi utisak, otvorimo li oči, pogledamo li bolje, zastaje nam dah. Sa svih strana svetluca bješte, presijavaju se boje u svim nijansama. To je zbirka minerala. Istina, na ispitima oni se studentima ponekad ne čine baš uvek tako blještavi. Ko im zaboravi neku osobinu, mogu i da mu se zacrne pred očima i u indeksu.

Podimo dalje. Skreće nam pažnju iznenadan žagor, a u oči pada napis »Apsolventska sala«.

Da pogledamo, šta sada oni tamo? Čemu se tako smeju? Kada je domalo-čas bila grobna tišina.

Učili su, završavali projekte iz »građevinarstva« i hemiske karte iz »Metoda«. Jedan kolega je zaspao. Jer se možda siromah no čas vratio poslednjim tramvajem kući, Sitnica. Ali se svi smeju.

M. OPSENICA
N. MRĐANOV

Спорт

НАШ КОМЕНТАР

Pažnja studentima Pravnog i Ekonomskog fakulteta

После финала Купа

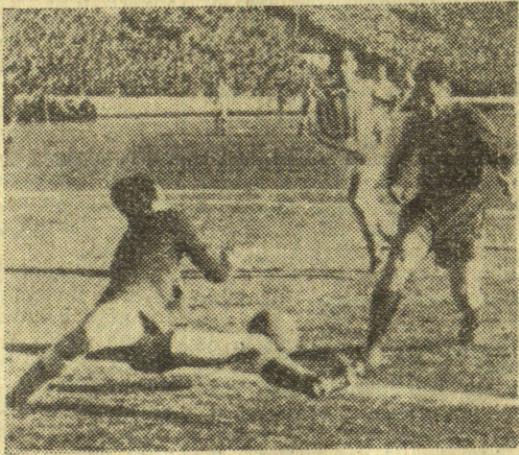
И „ПАРТИЗАН“ ПО ТРЕЋИ ПУТ

Осми — овогодишњи фудбалски Куп Маршала Тита је завршен. Хиљадуристаосамдесеттри учесника и исто толико утакмица на фудбалским теренима широм Југославије, да би драгоцени трофеј заузео место у витрини овогодишњег победника. Попут шафете која је пре четири месеца масовно кренула из сваког нашег места у коме се игра фудбал, победници су се приближавали главном граду да би коначно „Црвена звезда“ и „Партизан“ стигли као победници из Загреба и Сплита и да би се и по трећи пут среди у финалу да одлуче победника...

Жељно је београдска фудбалска публика ишчекивала тај сусрет. Препун стадион и поред неумољиве кошаве показује то. И поново поломљена ограда на „нашем северу“ (неће то ваљда постати традиција). Кошава је публици била двоструки непријатељ: поред хладноће коју је стварала ономогућила је квалитет фудбала који су финалисти могли да прикажу. Ипак ће осмо финале љубитељима фудбала остати у сећању...

Остаће нам у сећању поред одличне игре Михаиловића, Валока, пожртвоаног Спајића и неколико неспортских дуела, верујемо са жељом да их некада и нестане...
М. Н.

По „Звезду“ фамозни Валок није није био само фамозан. Финалну утакмицу играо је у стилу центарфора каквог на нашим игралиштима одавно нисмо видели: стизао је свуда и више је створио него што је искористио. На нашој слици Првуловић пада у ноге Валоку кога прати Спајић.

САОПШТЕЊЕ РЕДАКЦИЈЕ

Услед техничких немогућности лист није могао да изађе на време те молимо читаоце и реви-зоре да ово приме као извињење.

Редакција „Студент“

Malo je studentskih karata

Studenti su najstalnija i najodanija publika fudbalskih priredbi u Beogradu. Oni iz nedelje u nedelju hitaju na stadion a česti su posetioци i onih malenih igara na periferiji. Prema gruboj oceni student, ljubitelj fudbala, davao bi oko šest stotina dinara mesečno ako bi želeo da u sećanje zapiše svaku veću utakmicu u punom jeku takmičenja. Otuda je Sportski odbor SS preuzeo blagorodnu ulogu da od saveznih beogradskih klubova umoljava od 500—2000 ulaznica sa popustom 50%. Ali svi ligaški klubovi nisu podjednako gostoljubivi. Oni obično daju daleko manje ulaznica no što ih Sportski odbor traži.

Evo primera sa poslednjih utakmica: »Zvezda« — »Hajduk« (traženo je 1200 ulaznica i toliko je i dobijeno). Kao »domaćin« »Zvezda« je udovoljila i traženja za susrete sa »Veležom« (1000), »Železničarom« (1500), »Proleterom« (1500) a za oba susreta sa »Partizanom« takođe je bila izdašna. S druge strane »Partizan« od 1000 umoljenih karata sa popustom za »utakmicu godine« protiv »Honveda« dodelio samo 800, a za susret sa »Lokomotivom« pred polupraznim stadionom od 1000 traženih dao je sa-

mo 300. »Tvrđicom« treba nazvati i blagajnu BSK-a koja za studente odvađa tek 300 ili 400 ulaznica. »Radnički« takođe ne poštuje »sportske džepove« studenata pa se jedva reši da pusti u prodaju karte sa popustom iako ima neopterećen stadion.

Sada je kraj sezone i za neki novi sporazum sa beogradskim klubovima nema potrebe. Ali, Sportski odbor SS može razmisliti o sistemu prihvatanja deobe studentskih ulaznica sa popustom za iduće fudbalske sezone.

Под фирмом репрезентације

Недавно су фудбалери Медицинског факултета закључили у Ваљево утакмицу са „Будућношћу“. За утакмицу је требало да добију 30.000 дин. Али не би био случај дошао пред Дисциплински суд да фудбалери Медицинског факултета нису утакмицу закључили под именом студентске репрезентације Југославије! И наравно, у Ваљево је утакмица изгубљена, а квалитет фудбала, приказан многобројним гледаоцима, био је испод просека. Онда није чудно што их је ваљевска публика испратила звиждањем.

Сличан случај десио се и прошле године у ХанOVERу где су фудбалери ТВШ играли утакмицу под називом студентске репрезентације Југославије. Немци су извели појачан тим и — победили. А онда су немачке новине донеле вести о поразу „дортмундских победника“.

Колико су зноја пролили наши фудбалери, чланови студентске репрезентације, док су стекли тај углед који данас уживају не само у нашој земљи, већ и у иностранству, а посебно у Немачкој! Па зар се тако недозвољено игра тим угледом?

Питамо се како се смеју закључивати такве утакмице?

Одговоре ће дати дисциплински суд Савеза спортских организација студената Београдског универзитета.

Д. Д.

»SLUŽBENI LIST FNRJ«

preporučuje sledeća svoja izdanja

	Din.
Zakon o sudovima — sa napomenama Nikole Srzentića	100
Zakon o privrednim sudovima — sa nap. N. Srzentića	50
Sistem državnih prihoda — priredio Božidar Đinić	200
Organizacija komercijalnog i finansiskog poslovanja u preduzeću — od dr Relje Aranitovića	170
Osnovni kurs knjigovodstvene evidencije, drugo izdanje od Đ. Mijića	100
Zbirka uređaba o preduzećima i radnjama	150
Zbirka propisa o bankama i štedionicama, zajmovima za investicije u privredi i kreditima za obrtna sredstva i drugim kratkoročnim kreditima	100
Praktični knjigovodstveni primer (industr. preduzeće)	100
Zbirka novih propisa o zanatstvu	120
Uredba o knjigovodstvu privrednih organizacija sa uputstvom za primenu kontnih planova	120
Tehnika knjigovodstva	220
Opšte uzanse za promet robom	90
Porodično pravo	80
Najnovija uredba o zemljoradničkim zadrugama	30
Uredba o porezu na promet	140
Uredba o porezu na dohodak	130
Zbirka propisa o zvanjima i platama službenika državnih organa, nadležnjava i ustanova	90
Opšti zakon o narodnim odborima	35
Zakon o zastarelosti potraživanja	20
Zakonik o krivičnom postupku	100
Krivični zakonik	150
Zakon o menici i čeku	50
Komentar izbornog zakona	230
Osnovni zakon o eksproprijaciji	90
Ustavni zakon o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ i saveznim organima vlasti — sa predgovorom dr Jovana Đorđevića	70
Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine i dodeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama	25
Zakon o pravnom položaju verskih zajednica	20
Zbirka propisa o izvršenju kaznenih mera bezbednosti i vaspitno-popravnih mera	90
Radno pravo FNRJ od dr Aleksandra Baltića	160
Zakon o biračkim spisakima	20
Osnovni zakon o prekršajima	260
Finansije — kratak kurs	220
Novčani i kreditni sistem FNRJ	200
Ustavno uređenje FNRJ, privredno i radno zakonodavstvo, od Pavla Dimitrijevića, dr Slavoljuba Popovića i dr Aleksandra Baltića	220
Zakon o prometu zemljišta i zgrada	60
Zakon o državljanstvu	45
Uredba o upravljanju stanbenim zgradama sa koment.	75
Osnovni zakon o budžetima sa komentarom. Priredio Strahinja Dakić	120
Zakon o univerzitetima sa predg. dr J. Đorđevića	80
Porezi — opšti deo, drugo dopunjeno izdanje priredio R. Radovanović	150

SVA GORNJA IZDANJA MOGU SE NABAVITI PREKO KOMERCIJALNOG ODELJENJA »SLUŽBENOG LISTA FNRJ« I PRODAVNICE — BRANKOVA UL. 16 I SVIH VEĆIH KNJIŽARA U ZEMLJI.

Diskusija „L'etudiant socialiste“ — „Student“

Uloga inteligencije

(Nastavak sa strane 9)

tan čitav proces izgledati francuskim drugovima uprošćen, što on ovde i jeste, ali ovom prilikom nemamo mogućnosti za bližu razradu).

Formiranje jedinstvenog — po svom organizacionom ustrojstvu i osnovnim političkim pogledima — studentskog pokreta, kome u temelju leži program izgradnje socijalističkog društva — to je druga bitna karakteristika koja određuje mesto i ulogu studenata u jugoslovenskoj društvenoj zajednici.

Iz ovoga, nadamo se, sledi već sasvim jasno da je jugoslovenska studentska organizacija (Savez studenata Jugoslavije) politička organizacija kojoj su tu-

de i neodržive bilo kakve teorije o apolitičnosti, neučestvovanju u političkom životu zemlje i tome sl. Takve teorije, po našem mišljenju, ne samo što su praktično nesprovodive u bilo kakvom društvu, nego za svoj izvor mogu da imaju intencije i ciljeve samo reakcionarnih društvenih snaga. Dakle, puna politička i svestrana društvena aktivnost je takođe jedna od osnovnih karakteristika prakse i pogleda jugoslovenskih studenata.

Mislimo da u ovom uvodnom napisu treba makar u opštim potezima ukazati na probleme i praktična sredstva ostvarivanja onih opštih pogleda koje smo napred izneli.

Možda je to čudno, ali osnovni problemi ostvarivanja društvene aktivnosti studenata u Jugoslaviji, nije ni u političkom ustrojstvu (svi građani sa navršenom osamnaestom godinom stiču sva politička prava počevši od biračkog prava i mogu ih nesmetano koristiti, veliki broj studenata je u izbornim organima vlasti i društvenim organima upravljanja, ima studenata koji su narodni poslanici itd.), ni u ekonomsko-socijalnim problemima (obezbeđena je za preko 50% studenata materijalna pomoć, zdravstvena zaštita je besplatna itd.) nego u ustrojstvu Univerziteta kao naučne ustanove po svojoj nastavi i sistemu rada prilično odvojene od društvenih zbivanja u zemlji. Ova momenta naučne ustanove deluje i utiče na odvajanje studenata od svakodnevne političke akcije, utoliko više, što je i sama nastava enciklopediska, a u znatnoj meri i nedovoljno prilagođena potrebama zajednice.

Savez studenata se bori da se nastavni programi tako izmene i prilagode

stvarnim potrebama zajednice, kako bi i sami bili teoretska priprema i praktični potstrek za društvenu aktivnost studenata. U razvijanju svog rada na podizanju odgovornosti studenata pred zajednicom, mi polazimo od postavke da je, u našim uslovima, nemoguće biti dobar stručnjak, a u isto vreme ne biti i dobar društveni radnik. Dakle, praktični vid problema za nas je: a) u izmeni nastave, njenom idejnom prečišćavanju i aktueliziranju i b) u održavanju takvog dnevnog kontakta sa burnim razvojem našeg društvenog sistema koji će omogućiti svakodnevnu aktivnost studenata u političkom, ekonomskom, kulturnom životu.) Bora PAVLOVIĆ

(Drugi deo ovog članka, koji je objavljen u francuskom listu, biće ovde izostavljen, pošto sadrži konkretne primere i dosadašnja iskustva koje su našim čitaocima već poznati. Napominjemo da je članak pisan pre konačnih diskusija o Zakonu o univerzitetu.)

